

RandKrant

M A A N D B L A D

VOOR DE BEWONERS VAN DE VLAAMSE RAND

Nederlands blijft Chinees in
hoofdstedelijke ziekenhuizen

Figuranten VUB-rector Els Witte:
'Is Brussel nog wel een Franstalige stad?'

Wonen in de rand: huisvestingsbeleid of
nederzettingenbeleid?

**RANDKRANT
VANAF NU OOK
VOOR VISUEEL
GEHANDICAPTEN**

TAAL(ON)VRIENDELIJKHEID IN BRUSSELSE ZIEKENHUIZEN

Geneeskunde met de mond vol tanden

In heel wat Brusselse ziekenhuizen weet men nauwelijks dat in de hoofdstad ook Nederlands wordt gesproken. Het is een oud zeer en de zaken verbeteren er niet op. 'Kijk', zegt dokter D'Hooghe, 'in 1993 maakten we hierover een grondige studie en wezen we op de lamentabele toestand. Anno 1997 staan we nog niet veel verder.'

Luc D'Hooghe is huisarts in Vorst (zijn patiënten zijn voor de helft Nederlandstaligen) en ondervoorzitter van de vzw Brusselse Huisartsen. Al jaren hamert hij met een aantal collega's op de taalvriendelijkheid in Brusselse ziekenhuizen. 'Het is op de eerste plaats een sociaal probleem' zegt hij met klem, 'want zo'n taalbarrière staat een goede relatie tussen zorgverstreker en patiënt in de weg. Dat kan tot misverstanden leiden met irritatie en frustratie langs beide kanten.'

Communicatie cruciaal

Uiteraard werken er Vlamingen in Brusselse ziekenhuizen maar lang niet voldoende als je bedenkt dat 30% van de patiënten Nederlandstalig is (waarvan 18% uit de rand). Alle taalwetten ten spijt moet je een flinke dosis geluk hebben om een Vlaming te treffen of een Franstalige die zich wil of kan uitdrukken in het Nederlands. Zijn zware medische fouten daarvan het gevolg? Nee, maar de

geneeskunde boet daardoor wel aan kwaliteit in. Luc D'Hooghe: 'We vragen niet dat elke arts perfect meertalig is, maar een zekere gevoeligheid voor de taal en de cultuur van de patiënt is wel belangrijk. Als je daar volledig buiten staat, kun je je ook niet inleven in zijn problemen. Denken we bijvoorbeeld aan een zwaar hyperventilerende patiënt die op spoedgevallen wordt binnengebracht. Zo iemand is in paniek en communicatie is hier dan ook cruciaal. Bij gebrek aan een degelijke kennis van het Nederlands gaat men dan maar meteen een cardiaal onderzoek doen. Ook in andere gevallen wordt maar al te vaak een resem onderzoeken gedaan om pas daarna het probleem duidelijk te omschrijven. Anamnese, een goede ondervraging, kan in dit kader kostenbesparend en efficiënt zijn. Uiteraard speelt taal daarin een belangrijke rol.'

Pipi in een potje

In het Brusselse moeten de 100-diensten in principe tweetalig zijn, maar in de realiteit is dat dikwijls niet het geval. Veel hangt af van het ziekenhuis waaraan ze verbonden zijn. Als de directie taalgevoelig is, dan heeft dat z'n weerslag op die 100-diensten en ook op het ziekenhuispersoneel in het algemeen. Dr. D'Hooghe noemt in dat verband de ziekenhuizen Sint-Elisabeth en Bracops. Is er dan nergens elders een positieve evolutie te bespeuren? 'Het Brussels Gewest stelde geld ter beschikking voor het tweetalig onthaal in ziekenhuizen, maar de vraag blijft of dit veel heeft uitgehaald. Hier en daar is er wel wat verbeterd. Zo kun je in Sint-Pieters bijvoorbeeld in het Nederlands terecht en zal men je ook proberen te antwoorden zonder je meteen als een extremist te beschouwen. Maar we hebben het hier alleen over het onthaal!'

Je wordt soms echt met schrijnende situaties geconfronteerd als kinderen met een 100-dienst worden weggebracht, vertelt dr. D'Hooghe. 'Ik kreeg ooit een telefoontje uit het Erasmusziekenhuis. Ze waren op zoek naar de moeder van een kindje dat bij spoedgevallen was binnengebracht. Ze wisten namelijk niet hoe ze die kleine moesten uitleggen dat het een plasje in een potje moest doen. Het zijn misschien kleine dingen, maar daar gaat het precies om.'

Met handen en voeten

Neem nu het geval van An die vanuit de rand enkele keren met haar kinderen in Brusselse ziekenhuizen terecht kwam en zich daar 'precies in het buitenland' voelde. 'Niet in je eigen taal aangesproken worden neemt een stuk vertrouwen weg' zegt ze. In Sint-Elisabeth (dat nochtans niet bekend staat om zijn taalvriendelijkheid) moest haar dochter na een ernstige orthopedische ingreep kinesitherapie volgen. Dat gebeurde door Franstalige stagiairs die

Dr. D'Hooghe

FOTO: PATRICK DE SIEGELAERE

Language barriers in Brussels hospitals

It appears that many Brussels hospitals aren't aware that Dutch is also spoken in the capital. 'We study this issue thoroughly back in 1993, and the situation we discovered was lamentable. Today, in 1997, we still haven't seen much progress', acknowledges Dr. Luc

D'Hooghe, sub-chairman of the non-profit organisation of Brussels' general practitioners and himself a GP in Vorst. 'Firstly, it is a social problem, because such a language barrier interferes with the proper communication between the care provider and the patient. This can lead to misunderstandings, with irritation and frustration for both parties', notes the doctor.

It is indeed puzzling why precisely in the health care sector there is still so little understanding of how crucial it is for a patient to be addressed in his mother tongue. 'We aren't asking every doctor to be perfectly multilingual, but a certain sensitivity for the patient's language and culture is definitely important', affirms Dr. D'Hooghe.

FOTO: VAN DE SAEDELEN

Het blokje om dreigt voortaan een riskante onderneming te worden * Viervoetters die onderweg een deel van hun lading verliezen * Terwijl het baasje fluitend de andere kant uitkijkt * Gaan onherroepelijk 'op den boek' * En de boetes zijn niet mals *

Al bent u misschien in dit geval geneigd om ze wel met mals te associëren * Al naar gelang de gemeente waar de illegale hopen worden gedropt, kan tussen de 750 en 3000 frank worden aangerekend * Een hoop geld * Als dat het poeptoerisme maar niet aanmoedigt * Zo van Zorro die even naar Sint-Pieters-Leeuw wordt gereden omdat het daar maar 750 frank kost als ie wordt betrappt * Tegen 3000 frank in Ganshoren * Dat zijn aardig wat blikken Chappi * Of Energique * Zo heet een nieuw merk hondenvoer dat sinds enkele maanden in Nederland wordt geproduceerd * In tegenstelling tot wat de naam doet vermoeden, wordt met dit voer de poepproductie aanzienlijk verminderd * In plaats van de gebruikelijke 50% wordt 90% van het voedsel door het dier opgenomen * Er komt dus nog maar 10% uit, tegen 50%

GEVONDEN VOORWERPEN

vroeger * Zo bevestigde de universiteit van Utrecht na veel wikken en wegen * Dat is natuurlijk verheugend nieuws * Maar het neemt niet weg dat veel kleintjes een grote hoop blijven maken * Daarenboven is de kans veel groter dat je als argeloze wandelaar in zo'n als herfstblad gecamoufleerd restje Energique trapt * En dat pas opmerkt als je thuis energiek de handen om de schoenen slaat om ze uit te trekken * Aangenomen mag worden dat het hondenpoepprobleem een prominente plek op de politieke agenda zal krijgen * Het is niet omdat er in de Wetstraat geen hopen liggen dat er elders geen hoop ellende zou zijn * Uit een recente veiligheidsenquête van het ministerie van Binnenlandse Zaken is immers gebleken dat de Belg gruwet van poep op de stoep * Snelle wagens in de straat veroorzaken het grootste onbehagen * Op de voet gevolgd door in elkaar gedraaide Bonzo * Dat vindt de bevolking veel criminelder dan het beroven van oude mensen * Intussen werkt het Brussels Instituut voor Milieubeheer al aan een vlottere integratie van de honden in de wijken * Er worden her en der faciliteiten voorzien * Uitsluitend ten behoeve van de behoeften, of wat dacht u? * En ze zullen niet voor elk blokje om opnieuw aangevraagd moeten worden

EU-stemrecht zonder calimero-reflex 5

Wonen in de rand 8

Voor mensen met een bescheiden inkomen is er nauwelijks behoorlijke huisvesting in de rand. De overheidsinitiatieven om daaraan te verhelpen, zijn voornamelijk niet meer dan een druppel op een gloeiende plaat.

Figurandten 10

Volgens VUB-rector Els Witte is Brussel een heel eigen identiteit aan het verwerven die niet langer kan gevat worden onder de noemer Franstalig/Nederlandstalig.

70 jaar Filharmonische Vereniging: rebellen in een uitgeblust Paleis 13

Zenne en Zoniën: Don Quichot wordt onderhandelingspartner 17

Poppen die net niet leven 23

EN OOK NOG

VAN ASSE TOT ZAVENTEM 6 • DECEMBER IN DE RAND 14

ZONDER OMWEGEN 18 • RESTAURANDT 20

VAN TUINEN EN HUIZEN 22 • GASTENBOEK 24

COLOFON

Randkrant verschijnt maandelijks op 134.000 exemplaren en is een initiatief van vzw Informatie Vlaamse Rand.

Hoofdredactie: Henry Coenjaarts

Eindredactie en secretariaat: Geneviève Ostyn

Vormgeving: Mega L. Una, Brussel

Druk: A. De Cuyper-Robberecht, Zele

REDACTIEADRES:

Kaasmarkt 75, 1780 Wemmel,

tel 02 460 45 12, fax 02 460 32 67

Verantwoordelijke uitgever: Henry Coenjaarts,

Kaasmarkt 75, 1780 Wemmel.

alleen wat krakkemikkig Engels brouwden. 'Zo'n behandeling heeft niet veel zin als je geen uitleg krijgt over het hoe en waarom. Weet je, in St-Luc maakte ik het zelfs mee dat een vrouw bij wie ik de kamer voor mijn zoon moest reserveren, me zei: 'C'est francophone ici'. Ik kon daar met andere woorden niets komen doen, maar ondertussen haastte ze zich wel om haar naamkaartje te verbergen zodat ik geen klacht tegen haar kon neerleggen. De anesthesist die informeerde naar het gewicht van mijn zoon, slaagde er zelfs in van 60 kilo 70 te maken. Gelukkig zag ik het hem verkeerd invullen, want dat juiste gewicht is toch belangrijk voor de anesthesie. Nu, we hebben niet alleen negatieve ervaringen gehad. Zo maakte ik het ooit mee dat een Poolse dokter op spoedgevallen zich met handen en voeten probeerde duidelijk te maken. En het werkte, er was communicatie! Maar toen daarna een Franstalige collega het dossier en een doktersbriefje voor de school van mijn zoon in het Nederlands moest opstellen, vertikte die dat. Je mag dat nochtans eisen, want een medisch dossier moet altijd opgesteld zijn in de taal van de patiënt.'

Niemand die luistert

De berichten uit de Brusselse Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg zijn ronduit alarmerend. Volgens Jean-Pierre Brootaers van Primavera (gespecialiseerd in verslavingsproblematiek) gaat de toestand in de psychiatrische ziekenhuizen er zelfs op achteruit. Psychiater Gerrit Anquinet

die verbonden is aan het Centrum Brussel-Oost en gespecialiseerd is in geriatrie, spreekt zich in

dezelfde zin uit: 'Er bestaat geen enkel Nederlandstalig rust- of verzorgingsstehuis in Brussel. In Neder-over-Heembeek is er nu een in aanbouw, dat wordt het eerste unicommunautaire Nederlandstalige rusthuis. Er zijn zo'n 250 rusthuizen in het Brusselse

waarvan slechts een tiental voldoende Nederlandstalig personeel heeft. De kennis Nederlands van het Franstalig personeel bestaat uit niet meer dan enkele korte zinnestjes. Zoiets is ronduit dramatisch of dementerend zijn. Het belangrijkste hulpmiddel is hier toch het gesprek, het simpele feit dat er iemand is die naar je luistert. Mensen kwijnen daar dus weg. Maar gelukkig hebben Nederlandstaligen wel de neiging om zich onderling te behelpen. Zo heeft het Centrum Derde Leef-tijd een onderafdeling Vereniging van Bezoekers aan Verzorgingsinstellingen, vrijwilligers die ter plaatse mensen opzoeken om de eenzaamheid van bejaarden te doorbreken.'

Tegen het plafond

Ook in de ziekenhuissector is het armoe troef. Gerrit Anquinet verwees ooit een dementerende vrouw door naar het dagcentrum voor dementeren van het Brugmannziekenhuis. 'Er was daar welgeteld één halfzijdse Nederlandstalige verpleegster, de rest van het personeel was volledig Nederlandsonkundig. Trainingen en het emotioneel verwerken van het verleden staan centraal in de behandeling van dementeren. Maar zoiets was ginder compleet onmogelijk, die vrouw kon zich daar absoluut niet uitdrukken. We hebben haar dan ook noodgedwongen in een ander rusthuis geplaatst, waar die vrouw zeer snel achteruit is gegaan...'

En neem die depressieve man die na het overlijden van zijn vrouw in het psychiatrisch ziekenhuis La Ramée werd opgenomen. 'Hij werd niet begrepen en kreeg dan maar medicatie om zich kalm te houden. Die man verzette zich daartegen, wat natuurlijk verkeerd werd geïnterpreteerd. Dientengevolge werd hij in de isoleercel geplaatst, waar hij met zijn hoofd tegen het plafond sprong omdat hij het werkelijk niet meer zag zitten. We hebben hem daar met veel moeite kunnen weghalen en hij verblijft nu in een rusthuis in de buurt waar hij vroeger woonde en waar hij heel vrij is. Hij heeft behoefte aan een bescher-

mende omgeving maar dan wel de juiste.

Voor de intramurale psychiatrische verzorging moeten we het echt buiten Brussel zoeken, met alle gevolgen vandien. Ver van de vertrouwde omgeving, familie en vrienden die moeilijk op bezoek kunnen komen. Binnen Brussel is er alleen de psychiatrische afdeling van het AZ-VUB in Jette waarvan de capaciteit uiteraard beperkt is.

Het is een raadsel waarom uitgerend in de verzorgende sector anno 97 nog steeds niet wordt ingezien hoe belangrijk het is voor een patiënt om in zijn moedertaal, in casu het Nederlands, aangesproken te worden. Dokter D'Hooghe begrijpt het al evenmin: 'In onze praktijk wordt er Nederlands, Frans, Engels en Spaans gesproken. Dat maakt dat je in je geneeskunde een stuk verder gaat, dat je aan totaalgeneeskunde doet. Een integrale geneeskunde heeft zowel met de geest als met het lichaam te maken. In dat kader is communicatie essentieel en is het courant gebruik van het Nederlands in Brusselse ziekenhuizen van primordiaal belang.' Wanneer maakt de onwil in de Brusselse ziekenhuizen eindelijk eens plaats voor het gezond verstand?

Erna Bogaerts

Zoekt u een Nederlandstalige arts in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest? Bel dan naar de Vlaamse Wachtdienst Brussel op het nummer (02) 216.79.44.

Ook mensen uit de rand worden in de mate van het mogelijke geholpen.

'In het kader van de integrale geneeskunde is communicatie met de patiënt van essentieel belang'

‘Geen calimero-reflex koesteren’

‘Veel a priorismen beheersen de discussie rond het stemrecht voor de EU-onderdanen bij de gemeenteraadsverkiezingen. Ik ben geenszins ongevoelig voor sommige argumenten die bepaalde Vlaamse kringen formuleren, maar anderzijds kan ik me niet van de indruk ontdoen dat diezelfde kringen zich koesteren in hun rol van slachtoffer. Ze gedragen zich zoals ‘calimero’, het kuikentje dat zich voortdurend verongelijkt voelt.’

FOTO: PATRICK DE SPIEGELAERE

Professor Kris Deschouwer, politicoog aan de Vrije Universiteit Brussel en gerenommeerd analist van verkiezingsresultaten, verruimt met veel overtuiging een gesprek over de licentiaatsverhandeling van Koen Claes die een analyse maakte van de minorisering van de Vlamingen in Brussel. In een onvolprezen monnikenwerk ploos Claes de uitslagen uit van de gemeenteraadsverkiezingen, de Brusselse Hoofdstedelijke Raadsverkiezingen en, recenter, de Senaatsverkiezingen. In zijn studie blikt Claes ook vooruit naar de mogelijke weerslag van het stemrecht voor EU-onderdanen in Brussel. Hij poneert dat het voldoende is dat 15% van de stemmende Euro-

peanen op Vlaamse lijsten en kandidaten stemt opdat de Vlamingen er qua politieke vertegenwoordiging op vooruit zouden gaan.

We weten het niet

Kan die stelling doorgetrokken worden naar de rand rond Brussel waar het EU-stemrecht eveneens voor onrust zorgt?

Kris Deschouwer: ‘Ik geloof dat een extrapolatie moeilijk ligt omdat de context er wezenlijk anders is. In Brussel hebben we in feite te maken met taalverkiezingen en het ziet ernaar uit dat de Nederlandstaligen er aan het kortste eind trekken. Bij wijze van techniek is het absoluut niet mogelijk de aanpak op de rand toe te passen.’

Dat neemt volgens de Brusselse politicoog niet weg dat ook voor de rand interessant onderzoek mogelijk en zeker wenselijk is. Daarbij denkt hij in de eerste plaats aan de verhuisbewegingen uit Brussel, Wallonië of Vlaanderen. ‘Vandaag hebben we absoluut het raden naar die migratiestromen. Er wordt veel in clichés gepraat en zelden zijn uitspraken met concrete cijfers onderbouwd. Dat stoort mij als wetenschapper.’

Over een mogelijke weerslag van het gemeentelijk stemrecht voor EU-onderdanen is professor Deschouwer wetenschappelijk behoedzaam, ook al omdat recente gegevens ontbreken. Wel meent hij dat enkele krachtlijnen die hij in 1993 na een onderzoek formuleerde, ook vandaag nog overeind blijven. ‘De politieke interesse van die mensen is groot en ze vinden het positief dat ze gemeentelijk stemrecht krijgen. Het onderzoek wees toen uit dat in de rand slechts 5% voor een eentalige Franse lijst zou opteren en 31% voor een eentalige Nederlandse. Hoe die verhoudingen vandaag liggen, weet ik niet. Ik geloof wel dat die geïnteresseerde buitenlanders open staan voor overtuigende argumenten en hun keuze ook daardoor zullen laten leiden. Ze hebben geen

affiniteit met onze taalproblemen, maar willen wel dat hun gemeente goed bestuurd wordt.’

Geen bewijzen

Voor Kris Deschouwer worden in het debat over dat stemrecht ‘elementaire rekenfouten’ gemaakt, ook door mensen die over de rand publiceren. ‘Zij hanteren absolute aantallen terwijl bij verkiezingsresultaten breuken of percentages moeten worden opgeteld. De uitkomst is dan veel genuanceerder en zelfs helemaal anders.’ De Brusselse politicoog meent dat de Vlaamse lijsten in de rand er goed aan zouden doen EU-burgers op hun lijsten op te nemen. Verder zet hij zich af tegen elke Vlaamse verkramptheid: de vrees dat de EU-burgers wel eens voor ‘verkeerde’ lijsten zouden kunnen stemmen. ‘Daarvoor bestaan absoluut geen bewijzen. We moeten geen ‘calimero-reflex’ koesteren. In een bewuste, grootschalige en politiek gestuurde strategie komt het erop aan goede argumenten te formuleren om die buitenlanders te overtuigen. We moeten ook niet bang zijn om hen duidelijk te maken dat de rand voor de Vlamingen een gevoelige regio is.’

Johan Cuppens

Analyse du débat autour du droit de vote

‘Le débat autour du droit de vote des Européens aux élections communales est semé de nombreux a priori’, estime le professeur Chris Deschouwer, politologue à la VUB, dans son commentaire d’une étude portant, entre autres, sur les répercussions du droit de vote à Bruxelles. ‘Je ne suis absolument pas insensible à certains arguments avancés par certains cercles flamands, mais je ne peux pas me défaire de l’impression que ces mêmes cercles se complaisent dans le rôle de victimes.’ D’ailleurs, le politologue estime que l’on parle souvent par clichés et que les affirmations reposent rarement sur des chiffres concrets. ‘Cela me dérange en tant que scientifique’, assure-t-il. Il croit que les étrangers intéressés sont ouverts aux arguments convaincants et que ceux-ci guideront leur choix. ‘Ils n’ont aucune affinité avec nos problèmes linguistiques, ce qu’ils veulent, c’est que leur commune soit bien gérée.’ Enfin, Deschouwer estime que les partis flamands de la périphérie y gagneraient à faire figurer des citoyens européens sur leurs listes.

VAN ASSE TOT ZAVENTEM

VILVOORDE

Tweede huis van de toekomst

Naast het al bestaande huis van de toekomst in Vilvoorde, wil de vzw 'Living Tomorrow' een tweede, nog groter futuristisch gebouw optrekken. Het eerste huis van de toekomst zal er in 1999 vijf jaar hebben op zitten en 'verouderd' zijn, want zijn tijd niet meer zo ver vooruit. Als het nieuwe huis klaar is, zal het oude worden verkocht als kantoor- en demonstratieruimte.

Het nieuwe futuristische complex, dat zo'n 400 miljoen gaat kosten en in april 2000 zijn deuren opent, moet een milieuvriendelijke versie worden van het vorige huis van de toekomst. Het

gebouw wordt opgetrokken in gerecycleerde of recycleerbare materialen en krijgt een eigen kleinschalig waterzuiveringsstelsel. Verder wordt alle afval automatisch gesorteerd en draait de elektronica grotendeels op zonne-energie.

Het tweede huis van de toekomst geeft een beeld van de woon- en werkomgeving in de 21e eeuw. Het wordt uitgerust met

een kantoor voor thuiswerken met daarin de nieuwste multimedia: internet, personal hardware, videoconferencing en doorschakeltechnologie van telefooncentrales naar thuis.

Voor er goed en wel met de bouw van de tweede versie is begonnen, denkt 'Living Tomorrow' al luidop aan huis nummer drie, dat waarschijnlijk in een Europese hoofdstad zal worden opgetrokken, ergens in het volgende millennium.

WS

GRIMBERGEN

Abdij zonder bier

Sinds kort biedt het historisch oudste stukje van de abdij van Grimbergen onderdak aan het abdijbiermuseum. De vroegere hoozolder van de abdijboerderij werd omgevormd tot een sober maar visueel aantrekkelijk museum.

Sedert de stichting van de abdij in 1128 tot aan de Franse revolutie in 1797 werd er bier gebrouwen, dat uitsluitend diende voor intern gebruik. Het personeel werd zelfs gedeeltelijk betaald met bier. Tijdens de Franse revolutie werd praktisch heel de abdij gesloopt, met uitzondering van de abdijkerk en de sacristie. De brouwersketel werd verkocht. De abdijherrees in 1834 als een feniks uit haar as, maar bier werd er niet meer gebrouwd. De brouwerij Alken Maes brengt sedert 1958 het Grimbergse

FOTO: BITA DANIELS

FACILITEITENGEMEENTEN

Burgemeesterlijke ongehoorzaamheid

Begin augustus schafte Vlaams minister voor Binnenlandse aangelegenheden Leo Peeters de taalpremie af in de zes faciliteitengemeenten.

Het personeel dat voor 1 augustus 1997 al in dienst was, verloor de premie maar kwam ter compensatie in een hogere weddenschaal terecht. Het na die datum aangeworven gemeentepersoneel ziet de tweetaligheidspremie aan zijn neus voorbijgaan en dat zorgt voor nogal wat wrevel bij de burgemeesters. Zij vinden die dubbele regeling niet werkbaar en

vrezen dat kandidaten die geslaagd zijn voor het taalexamen niet langer in een faciliteitengemeente aan de slag willen, maar massaal naar het Brussels Gewest zullen trekken, waar de taalpremie nog wel wordt uitbetaald.

De burgemeesters verklaarden eensluidend dat ze de omzendbrief waarin minister Peeters de premie afschaft, naast zich neer leggen. 'Als de voogdijminister ons in het ongelijk stelt, trekken we naar de Raad van State', aldus de verbolgen burgemeesters.

WS

FOTO: BITA DANIELS

abdijbier op de markt. Momenteel worden er in 13 landen jaarlijks in totaal ongeveer 60 miljoen glazen 'Grimbergen' geconsumeerd. De brouwerij is dus niet toevallig de belangrijkste sponsor van het nieuwe museum. Groepen krijgen voor 150 frank een rondleiding in de abdij, de sacristie en het biermuseum. In die prijs is de consumptie van een abdijbier begrepen. Het museum is iedere dag toegankelijk, behalve op woensdag. Meer informatie: Gemeentewinkel, tel. 02/260 12 11.

GH

Boesdaelhoeve thuishaven

Na De Bosuil in Overijse, De Kam in Wezembeek-Oppem, De Lijsterbes in Kraainem, De Moelie in Linkebeek en De Zandloper in Wemmel, heeft Sint-Genesius-Rode nu ook zijn eigen Vlaams Gemeenschapscentrum. De zes centra worden beheerd door de vzw De Rand, die vorig jaar werd opgericht om het Nederlandstalig karakter van de rand rond Brussel te ondersteunen. 'En dat is ook de eerste opdracht van dit nieuwe gemeenschapscentrum', zegt centrumverantwoordelijke Helga Basteleurs. De Boesdaelhoeve moet een thuishaven worden voor de Vlaamse verenigingen door hen aan democratische prijzen vergaderruimte, repetitielokalen, expositiezalen en een podium aan te bieden. 'Daarnaast organiseren we ook optredens, theatervoorstellingen, concerten en tentoonstellingen, maar in plaats van over een klein

cultureel centrum te spreken, nemen we liever de term 'gemeenschapscentrum' in de mond. De programmatie gebeurt hier immers niet boven de hoofden van de bevolking, maar in samenspraak met de mensen van Rode. Een programmacommissie helpt bij de keuze van het cultureel aanbod, en daarin zetelen heel wat leden van plaatselijke verenigingen.' 'Ook de anderstaligen worden zoveel mogelijk bij het gebeuren betrokken, want we kunnen het multiculturele karakter van Rode niet naast ons neerleggen.'
WS

FOTO: RITA DANIELS

Helga Basteleurs

Ondergronds lont

In de jaren zeventig werd er in het westelijke deel van de rand 80 cm onder de grond een pijpleiding aangelegd voor het transport van ethyleen en propyleen tussen Antwerpen en het Waalse Feluy met zijn petrochemische nijverheid. In de jaren tachtig kwam er een derde pijp bij voor het transport van benzine en gasolie. De nv Corenox, dat is de joint venture tussen de Nationale Maatschappij voor Pijpleidingen en Air Liquide die de pijpleidingen uitbaat, wil nu een vierde parallelle leiding aanleggen voor het transport van waterstof. Tijdens de periode van het

openbaar onderzoek dat eind augustus werd afgesloten, liepen er bij het ministerie van Economische Zaken verwaarloosbaar weinig bezwaarschriften hiertegen binnen, zodat er al begin volgend jaar met de aanleg van de vierde pijpleiding kan worden begonnen. Half juli 1998 zou de waterstofleiding, die dus ook onder de westelijke rand loopt, operationeel zijn. Het explosieve brouwsel uit Antwerpen komt via Londerzeel onze provincie binnen en loopt langs Merchtem, Asse, Ternat, Dilbeek, Lennik, Leeuw, Pepingen en Halle verder naar het Waalse Feluy. Een aftakking vanaf Merchtem loopt over Meise, Grimbergen en Vilvoorde naar Brussel. Volgens ingenieur Luc Heyselberghs van Fina Antwerp Olefins, de firma die de drie parallelle pijpleidingen beheert, kan iedereen op beide oren slapen. 'Het gaat hier weliswaar om gevaarlijk spul, maar zolang de gassen in de leidingen blijven is er geen vuiltje aan de lucht.' Graafwerken en andere bewegingen in de buurt van de leidingen worden nauwlettend in het oog gehouden door QS-helikopters die dagelijks inspectievluchten maken boven het 100 km lange traject van Antwerpen naar Feluy. Als er gevaar dreigt, kunnen de leidingen meteen worden afgesloten, want om de 20 km staat er een afsluitpost die bij het minste onraad automatisch dicht gaat.
WS

Pieter Bruegel en Pede

Brabanders en Brusselaars kennen het kerkje van Sint-Anna-Pede wel. Er zijn enkele eethuisjes, het is een mooie hoek en een vrij gaaf gebleven site, waar het rustig en sfeervol toeven is. Niemand minder dan Pieter Bruegel de Oude borstelde ruim 400 jaar geleden dit gotische kerkje in het achterplan van zijn schilderij 'De Parabel van de Blinden', waarin zes visueel gehandicapten van toen elkaar leiden en uiteindelijk allemaal in de sloot vallen. Dit tafereel wordt in zijn oorspronkelijke staat bewaard in de 'Gallerie Nazionali di Capodimonte' in het Italiaanse Napels. Ook Bruegels zoon, Pieter de Jonge, vereeuwigde het kerkje van Sint-Anna-Pede in een geschilderde remake van deze parabel. Het is in dit seizoen rustig kuieren rond het kerkje van Pede, en dat in afwachting van de matrode zon die over een paar weken in scheerlicht over het landschap zal schijnen en van de Sint-Annakerk lange schaduwen zal werpen over de Brabantse grond. Ik ben altijd wat fier als ik dit Bruegeliaans decor aan buitenlanders kan tonen.

Wonen in de rand (2)

Een subtiel en bescheiden nederzettingenbeleid

In de eerste bijdrage (zie RandKrant nr. 8) over de huisvestingssituatie in de rand rond Brussel werd gesteld dat wonen in de rand veel duurder is dan in de rest van Vlaanderen. Uitgerekend in de rand zijn er ook minder sociale woningen dan in de rest van Vlaanderen. Dat heeft geleid tot sociale verdringing - en omdat Brussel vooral een Franstalige stad is - tot verfransing. Die evolutie was maar mogelijk omdat minstens een deel van de oorspronkelijke bevolking en de politieke verantwoordelijken daaraan hebben meegewerkt.

Burgemeester Eric Schamp van Overijse in het daar volmondig mee eens. Hij zegt: 'De gemeenten van de rand zijn politiek gezien altijd heel liberaal geweest. Sociale woningen, dat werd

als iets marginaals beschouwd. Bovendien had een deel van de bevolking inderdaad voordeel bij de prijsstijging van onroerend goed en die groep woog uiteraard op de lokale politici. Tenslotte is er ook nog de Vlaamse overheid die nooit met de nodige kredieten op de proppen kwam.'

Vlamingen invoeren

De jongste jaren lijkt er dan toch een einde te komen aan die passiviteit. Omdat het initiatief van Vlaamse kant komt, ligt de de klemtoon echter eerder op de strijd tegen de verfransing dan op de strijd tegen de sociale verdringing tout court. Lees: de Vlaamse overheden willen wel mondjesmaat met geld over de brug komen, maar dan bij voorkeur voor Vlamingen die problemen hebben om een woning in de rand te betalen. Het is niet de bedoeling dat ook Franstalige of Maghrebijnse minvermogenden in de rand komen wonen dankzij sociale initiatieven van Vlaamse kant. Eric Schamp verwoordt dat zo: 'We moeten een onderscheid blijven maken tussen de Vlaamse en de sociale problematiek. Zoniet krijgen we ook minder bemiddelde Franstalige Brusselaars en migranten die in de sociale woningen terechtkomen terwijl wij Vlamingen willen. We zullen dus hoe dan ook Vlamingen moeten invoeren.' Schamp aarzelt niet de vergelijking met de Israëlische nederzettingenpolitiek te maken. 'De regering bouwt daar niet alleen, maar ze trekt ongetwijfeld ook nog heel wat geld uit om Joodse mensen naar de bezette gebieden te lokken. Uiteraard kunnen wij in de rand niet hetzelfde beleid voeren wat niet wegneemt dat er een etnische component in de initiatieven zit. We moeten een en ander subtiel verwoorden; zoniet krijg je het verwijt aan etnische zuivering te willen doen.'

Marginaal effect

De bescheiden overheidsinitiatieven leggen inderdaad eerder die Vlaamse klemtoon dan een algemeen sociale. De voorwaarden om van de Vlaamse tegemoetkomingen te kunnen genieten, zijn immers naast financieel ook cultureel: je moet een band met de regio kunnen aantonen. Vooreerst is er Vlabinvest, het Investeringsfonds voor Grond- en woonbeleid voor Vlaams-Brabant, dat 1 miljard frank kreeg van de Vlaamse regering om 'woonprojecten met een sociaal karakter te realiseren in Vlaams-Brabant' en 'voorzieningen uit te bouwen die bijdragen tot het behoud van het Vlaams karakter van de zes faciliteitsgemeenten plus Overijse, Hoellaart en Tervuren'. Concreet kan Vlabinvest optreden als medefinancier van woningen of opkoper van gronden die dan verkocht en verhuurd worden aan alleenstaanden met een inkomen onder de 987.000 fr. (netto: 600 tot 700.000 fr.) of onder de 1.3 miljoen fr. voor een gezin zonder kinderen. Per bijkomend gezinslid wordt dat bedrag dan nog met 100.000 fr. opgetrokken tot een maximum van 1.558.000 fr. (zo'n 1 miljoen netto). Bijkomende voorwaarde om in aanmerking te komen is echter dat de kandidaat nog geen woning bezit en vooral dat hij een maatschappelijke, economische of socio-culturele binding met het Vlabinvestgebied kan bewijzen. Het gaat dus om mensen

Eric Schamp

Goedkope leningen

Minister Peeters wil Vlaamse gezinnen met minstens twee kinderen die in de rand een eigen (bescheiden) woning willen bouwen, kopen of renoveren een ruggensteuntje geven. Hij zal de Vlaamse regering voorstellen hen afhankelijk van hun inkomen via het Vlaams Woningfonds goedkope leningen toe te kennen, met een rente van minimaal 2 en maximaal 6%. Vermoedelijk treedt de maatregel wel pas vanaf volgend jaar in werking. Minister Peeters zal de regering vragen het systeem dat al in tien Vlaamse steden functioneert uit te breiden naar de Vlaamse rand, om er tegemoet te komen aan de huisvestingsproblemen van de Vlaamse gezinnen. In de rest van Vlaanderen blijven de goedkope sociale leningen zoals vroeger voorbehouden voor gezinnen met minstens drie kinderen. Voor meer informatie over deze leningen kunt u nu reeds terecht op het nummer 0800-16287.

die in de gemeente wonen, er gewoond hebben, er werken of er actief zijn in Nederlandstalige socio-culturele verenigingen. Naar de letter van de wet hoeven het dus geen Vlamingen te zijn – 'we kunnen dat ook niet zo zeggen', aldus leidend ambtenaar Josée Lemaitre – maar de betrokkenen verbergen niet dat zulks wel de bedoeling is.

De eerste decreten over Vlabinvest dateren al van 1992 maar tot ergernis van sommigen werd pas in juni '97 het eerste project gerealiseerd. Een andere kritiek is dat Vlabinvest sowieso *too little, too late* is. 'Wat voor effect zullen die paar honderd woningen hebben op de totale huisvestings-situatie in de rand, dat is marginaal', aldus Eric Schamp. De belangrijkste kritiek is misschien nog wel dat de Vlabinvestprojecten niet erg sociaal zijn. Het eerste afgewerkte project in Sint-Genesius-Rode lijkt dat te bevestigen. Hier verhuurt de intercommunale Haviland flats aan prijzen die schommelen tussen 17.200 fr. (1 slaapkamer) en 23.000 fr. (voor 2 slaapkamers). Toevallig stond 20 meter verder ook een tweeslaapkamerflat te huur aan exact dezelfde prijs. Josée Lemaitre weerlegt: 'Onze prijs ligt wel degelijk onder de marktprijs. Haviland wilde overigens nog meer vragen voor die flats maar dat hebben wij belet. Anderzijds is Vlabinvest gericht op de middenklasse, de groep mensen die teveel verdienen om in aanmerking te komen voor sociale huisvesting maar te weinig om op eigen kracht iets aan te schaffen.'

Bescheiden bedragen

De initiatieven van de provincie Vlaams-Brabant gaan in dezelfde richting, al zijn ze niet zo exclusief gericht op de middenklasse. De inkomensgrens is bepaald op 1.2 miljoen voor de huursector en 1.4 miljoen voor de koopsector. Ook hier dient de genietter een band met de regio te bewijzen. Volgende maatregelen zouden ten laatste vanaf begin 1998 in werking treden: prijsvermindering (tot maximaal 300.000 fr.) op de aankoop van bouwgronden, prijsvermindering (max. 400.000 fr.) op de realisatie van huur- en koopwoningen en tussenkomst tot maximaal 400.000 fr. in de verbetering en aankoop van

woningen. Voor die twee laatste initiatieven kan ook een lening tot 500.000 fr. aan een intrest van 4 pct. worden verstrekt. Een vierde maatregel wordt de oprichting van een sociaal verhuurkantoor (SVK) dat op de privé markt woningen zoekt en doorverhuurt aan zgn. kansarmen. Het nieuw op te richten SVK zou heel de brede rand dekken en huurprijsverminderingen kunnen toestaan van 3.000 tot 10.000 fr. per maand. Het totale budget dat de provincie voor het hele pakket uittrekt blijft echter relatief bescheiden: voor 16 gemeenten in de brede rand 130 miljoen fr. en 50 miljoen fr. voor de 6 faciliteitengemeenten. Kabinetschef Jean-Pierre De Groef van SP-député Toine De Coninck: 'De bedragen zijn inderdaad bescheiden. Daarom vragen wij ook bijkomend 200 miljoen fr. aan de Vlaamse regering.'

Tijdbom

Geograaf Henk Meert (KU Leuven) onderstreept eveneens het belang van sociale huurwoningen: 'Het Nederlandse voorbeeld bewijst dat je met je sociale huisvesting minstens 15 pct. van de markt moet bezetten vooraleer je een prijseffect sorteert. De rand kan daar alleen maar van dromen.' Meerts kritiek snijdt echter dieper: 'Ik vind Vlabinvest een aberrante zaak. Waarom moeten arme gemeenten zoals Diksmuide bijdragen aan de bouw van middenklassewoningen in de rijkste gemeenten van het land? Dat men eens die bergen kapitaal die zich in en rond Brussel bevinden aanspreekt voor sociale huisvesting.' Meert bepleit een oplossing die Brussel en zijn rand samen bekijkt. 'Gemeenten als Sint-Gillis moeten

FOTO: PATRICK DE SIEGELAERE

agenten betalen om al die rijke pendelaars uit de Brusselse rand te begeleiden in de Brusselse verkeerschaos. Deze onzichtbare transferten van arme naar rijke gemeenten, en de kunstmatige scheiding tussen Brussel en het omliggende Vlaanderen, vormen op termijn een tijdbom.'

Kieskeurig

Al bij al lijkt het erop dat Vlaanderen niet echt wakker ligt van de huisvestingsproblemen in de rand. Zou het kunnen dat men al incalculeert dat de grotere Vlaamse welvaart ervoor zorgt dat voldoende Vlamingen kunnen opbieden tegen de Franstaligen? Vastgoedkantoor Pajota uit Dilbeek dat vooral aan Vlamingen verkoopt, ondervindt geen moeite om aan Vlamingen te verkopen. 'De jonge Vlaamse gezinnen zijn zelfs wat kieskeurig' volgens Luk Schaillée. Of zoals OCWM-secretaris Frank Bundervoet uit Rode het stelt: 'De Vlamingen moeten geen complexen meer hebben. Dit zijn achterhoedegevechten.' De sociale problematiek die naast Vlamingen ook anderstaligen uitsluit, blijft echter onverminderd spelen.

John Vandaele

Habiter en périphérie

On pouvait lire, dans la précédente édition du RandKrant, que le logement est beaucoup plus cher dans la périphérie bruxelloise que dans le reste de la Flandre et qu'on y trouve également beaucoup moins d'habitations sociales. Ce phénomène a mené à l'éviction sociale et, du fait que Bruxelles est une ville à majorité francophone, à la francisation. Mais une telle évolution n'a été possible qu'avec la collaboration d'une partie de la population d'origine et des responsables politiques. Ces dernières années, cette passivité semble toucher à son terme mais les différentes initiatives des pouvoirs publics mettent plutôt l'accent sur l'aspect flamand que sur l'aspect social général. La principale critique émise à l'encontre de certaines de ces initiatives est donc qu'elles ne sont pas très sociales et que les efforts récents, insuffisants, arrivent trop tard.

En fait, il semble que la Flandre n'est pas vraiment consciente des problèmes de logement qui se posent dans la périphérie. Et la problématique sociale qui mène à l'exclusion de Flamands mais aussi de non-Néerlandophones ne perd en rien de son intensité.

Ze woont in hartje Brussel (aan het Madouplein), noemt zichzelf een Brusselse Vlaming, maar werd geboren in Deurne, liep Atheneum in Aalst, en studeerde geschiedenis in Gent. Met een beurs van het NFWO (het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek) in de hand belandde ze dan een kleine dertig jaar geleden in de Brusselse stadsarchieven. Ze werd daarna professor hedendaagse geschiedenis, voorzitter van de Raad van bestuur van de BRTN en in '94 rector van de Vrije Universiteit Brussel. Professor Els Barones Witte.

FOTO: PATRICK DE SPIEGELAERE

**Els
Witte**

**'Is Brussel
nog wel een
Franstalige
stad?'**

Toegevingen

Die nieuwe bewoners werden in het verleden toch niet altijd op boegeroep onthaald?

EW Het is inderdaad zo dat een aantal randgemeenten in de jaren 50 die inwijkelingen maar wat graag zagen komen en ook bereid waren om taaltoegevingen te doen. Dat staat zwart op wit in de verslagen van de gemeenteraadszittingen uit die periode. Eigenlijk is dat ook begrijpelijk, want heelwat bewoners werden beter van die toevloed van kapitaalcrachtige mensen. Al wie bijvoorbeeld bouwgronden had liggen of huizen verhuurde, had er meteen een serieuze extra bron van inkomsten bij. Het was dus aantrekken en afstoten tegelijk en daardoor zijn er ook toegevingen gedaan inzake het taalgebruik van de inwijkelingen. Uiteindelijk heeft men beseft dat als het zo verder zou gaan, de autochtone gemeenschappen volledig zouden verdwij-

nen. Wat op zijn beurt dan weer aanleiding zou geven tot de steeds maar verdere uitbreiding van dat tweetalige, maar in feite Franstalige Brussel. De olievlekproblematiek dus, waar dan verzet tegen gerezen is, maar dan zitten we al in het begin van de jaren 60.

Was u daar toen ook al bij betrokken?

EW Eigenlijk nog niet, ik ben politiek actief geworden hier in Brussel op het eind van de jaren 60, met de oprichting van de Rode Leeuwen.

Was dat vanuit een bezorgdheid voor de Vlaamse zaak in Brussel?

EW Ja, want ik ben er altijd vanuit gegaan dat aan de minderheidspositie van de Vlamingen in Brussel ook een sociaal aspect verbonden was, en dat de taalontvoogding en de sociale emancipatiebeweging één geheel vormden. Vanuit die benadering vond ik dat ik als Brusselse Vlaming ook een duidelijk politiek engagement moest hebben.

Aantrekkingskracht vergroten

U bent al geruime tijd bezig om het Nederlandstalig karakter van Brussel wetenschappelijk te onderbouwen. Wat houdt dat precies in?

EW Toen ik in het academiejaar '73-'74 docent werd aan de VUB, constateerde ik dat heel die problematiek nog nooit was bestudeerd vanuit historisch standpunt. Ik vind dat historisch onderzoek in de humane wetenschappen, en zeker in de hedendaagse geschiedenis, een directe band moet hebben met de actualiteit en mee kan helpen om bepaalde situaties beter te leren begrijpen en er oplossingen voor te bedenken. Wat Brussel betreft en heel het verfransingsproces, kwam ik al vlug tot de vaststelling dat er verschillende disciplines bij betrokken moesten worden: linguïsten en geografen, maar ook politicologen en communicatiewetenschappers. Dat interdisciplinair centrum heeft nu een aantal interessante projecten op stapel staan: we zijn bijvoorbeeld van plan een grondige analyse te maken van de huidige taalsituatie in Brussel.

U woont zelf weliswaar niet in de rand, maar u hebt er wel banden mee?

EW Mijn ouders kwamen in het begin van de jaren 80 naar Jezus Eik. Mijn moeder werd er twee jaar geleden begraven, en mijn vader woont er nog steeds. Ik ken de rand dus.

Hoe bekijkt u die regio als historica?

EW De rand zoals we die nu kennen is na WO 2 ontstaan uit de vlucht vanuit de steden naar het groen. De mooie streek rond de hoofdstad werd een toevluchtsoord voor de meer bemiddelde groepen. Dat was niet alleen zo in Brussel, maar ook in Antwerpen en Gent. Overall ontstonden er tussen de autochtone bewoners van die dorpsgemeenschappen en de rijkere inwijkelingen omwille van het klassenverschil sociale spanningen. Natuurlijk komt daar in het Brusselse nog een taalfactor bij -waarmee ik niet wil zeggen dat er in die andere randgebieden geen taalverschillen spelen. Maar hier was er een uitgesproken botsing tussen het Frans en het dialect van de oorspronkelijke bewoners van de streek. Het taalverschil maakte de sociale spanningen alleen nog maar groter. Diezelfde sociale beweging is er nu in relatie met andere groepen, met de meer internationaal gerichte Eurocraten bijvoorbeeld. De rand blijft geconfronteerd met dezelfde sociale processen.

De Franstaligen willen ons nogal gemakkelijk doen geloven dat Brussel een Franstalige stad is waar nauwelijks 15% Nederlandssprekenden te vinden zijn. Mijns inziens is de Brusselse taalsituatie het laatste decennium veel complexer geworden. De meertaligheid is er omvangrijker dan ooit en het is volgens mij belangrijk om aan te tonen dat Brussel een heel eigen identiteit aan het verwerven is die niet langer onder de noemer valt van de klassieke opdeling in Franstaligen en Nederlandstaligen. We moeten ons vooral bewust zijn van het internationale karakter van onze hoofdstad en als Vlamingen hebben we er alle belang bij om in dit Brussel aanwezig te zijn. Ik denk dat de politieke wil om hier iets aan te doen er inmiddels wel is. Het grote probleem blijft evenwel om de Vlamingen ertoe over te halen om in Brussel te komen

‘Hoe zelfbewuster we zijn van alles wat we te bieden hebben, des te gemakkelijker dwingen we bij anderstaligen respect af’

wonen. Voor veel mensen is niet alleen de taal een barrière, daarnaast vinden ze een aantal wijken gewoon minder aantrekkelijk om in te wonen. Mijns inziens kan Brussel zijn rol als Europese hoofdstad, als Belgische hoofdstad én als Vlaamse hoofdstad alleen maar naar behoren vervullen als de Vlamingen hier talrijk aanwezig zijn. De Vlaamse regering moet de stad bijgevolg aantrekkelijk(er) maken voor de Vlamingen, een uitdaging waaraan ik hier op de VUB ook werk.

Hoe ervaart u Brussel in het dagdagelijkse leven?

EW Ik woon hier eigenlijk heel graag. Ik hou ook van het internationale karakter van Sint Joost, de gemeente met het hoogste aantal niet-Belgen, of nieuwe Belgen, wat ik helemaal niet als onaangenaam ervaar.

Kunt u nog wel ergens in het Nederlands terecht?

EW Ja zeker, al wil ik daarmee niet gezegd hebben dat het altijd zo gemakkelijk is. Op de duur weet je wel waar je in het Nederlands terecht kunt en weten de mensen ook dat jij Nederlandstalig bent. Het is vooral ook een kwestie van consequent zijn. Eerlijk gezegd valt het wel mee.

U had het toch liever anders gehad, meen ik te verstaan.

EW Kijk, er zijn natuurlijk mensen die zich hautain blijven opstellen en weinig soepelheid aan de dag leggen. Mijn ervaring is dat het contact met de ‘nieuwe’ Belgen veel minder krampachtig is, dat die mensen veel gemakkelijker Nederlands willen spreken, of hun best doen om iets in het Nederlands te zeggen. Maar het blijft allemaal vrij complex. Ik denk overigens dat de VUB in de Brusselse problematiek een belangrijke rol kan spelen. Ik vind dat onze studenten wat meer naar het centrum zouden moeten gaan, om zo de vele facetten van Brussel, het internationale, het multiculturele, te leren ontdekken. De band tussen de campus en het centrum zou meer mogen worden aangehaald. In dat perspectief bieden we onze eerstejaars nu trouwens rondleidingen aan met Brussel Binnenste Buiten.

Durft u voorspellingen doen over Brussel en de rand in, laat ons zeggen, 2050?

EW Weet u, historici en voorspellingen, het blijft een moeilijke combinatie. Maar ik geloof in Brussel en de Vlaamse rand en ik juich initiatieven

Els Witte: Betonung auf alles Wertvolle unserer Kultur

Baronesse Els Witte ist Professorin für neuzeitliche Geschichte und Rektorin der Freien Universität von Brüssel. Ihre Eltern wohnten im Jezus-Eik, selbst wohnt sie im Herzen Brüssels. Sie ist der Meinung, dass die Sprachensituation in Brüssel innerhalb des letzten Jahrzehnts noch komplexer geworden ist. ‘Die Mehrsprachigkeit ist grösser als je zuvor und es ist heute besonders wichtig, deutlich zu machen, dass Brüssel sich eine ganz eigene Identität erwirbt, die nicht länger in das klassische Klischee von ausschliesslich Französischsprachigen und Niederländisch sprechenden Bewohnern fällt. Vor allen Dingen müssen wir uns des internationalen Charakters unserer Hauptstadt bewusst sein.’ Professorin Witte glaubt an Brüssel und den flämischen Stadtrand; sie möchte ganz bewusst die Werte unserer Kultur betonen. ‘Je stärker wir uns selbst fühlen, und je selbstbewuster wir mit unserem kulturellem Reichtum umgehen, desto einfacher können wir auch mit Anderssprachigen umgehen und uns derer Respekt verdienen. Dass der Zustand problematisch bleiben wird, liegt in der Art der Dinge, denn man darf nicht aus den Augen verlieren, dass es auch ökonomische Motive sind, die eine Rolle spielen und die – wie in der Vergangenheit bereits geschehen – Sprachenprobleme mit sich bringen können.’

FOTO: PATRICK DE SPIEGHELE

als vzw De Rand en Randkrant toe omdat die de klemtoon leggen op wat waardevol is in onze cultuur en pogen om op een ongecomplexeerde manier met andere culturen op te trekken. Want daar geloof ik ook in; Hoe sterker we ons voelen en hoe zelfbewuster we zijn van de rijkdom van onze cultuur en van alles wat we te bieden hebben, des te gemakkelijker zullen we kunnen omgaan met anderstaligen en hun respect afdwingen. Dat de toestand desalniettemin problematisch zal blijven ligt in de aard der dingen, want je mag niet uit het oog verliezen dat hier ook economische motieven een rol spelen die, zoals in het verleden, taalproblemen met zich mee kunnen brengen.

Moeten er daaromtrent toch niet méér initiatieven worden genomen om de Vlaamse eigenheid te benadrukken?

EW Ik sta achter het afdwingen van een zeker respect, maar niet op een verkrampde manier. U begrijpt wel wat ik bedoel, hé?

Kris Verhaegen

Minister Leo Peeters: 'Faciliteiten zijn er om mensen te integreren'

Eind oktober kondigde Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden Leo Peeters aan dat degene die van taalfaciliteiten wil genieten in de randgemeenten, daartoe elke keer opnieuw een aanvraag moet indienen. In een gesprek met Randkrant verduidelijkt de minister dat de Vlaamse regering de faciliteiten voortaan wil hanteren als het instrument waarvoor ze in het leven werden geroepen, namelijk als hulpmiddel om anderstaligen in de rand te integreren.

Leo Peeters is niet echt geschrokken van de hevige reacties van een aantal Franstalige politici en burgemeesters. In het verleden is het verlenen van faciliteiten weliswaar minder restrictief geïnterpreteerd, maar dat neemt niet weg dat het het volste recht is van de Vlaamse regering om het repetitief karakter van die faciliteiten voortaan aan banden te leggen en om na te gaan in hoeverre die faciliteiten hebben bijgedragen tot de integratie. Volgens minister Peeters is dat de logica zelf: 'De oorspronkelijke bedoeling van de faciliteiten is om mensen te integreren. Als je er vanuit blijft gaan dat iemand na een eenmalige aanvraag voor de rest van zijn leven van faciliteiten kan genieten, dan kom je nooit tot een evaluatie van hun integratie.'

Eindig of niet

Leo Peeters beklemtoont dat faciliteiten omwille van hun karakter eindig zijn en op een bepaald moment moeten stoppen. Ze werden immers alleen in het leven geroepen om een aantal mensen tijdelijk te begeleiden in de organisatie van hun leven in de rand. Er staat weliswaar in geen enkele wettekst dat de faciliteiten uitdovend zijn, maar er staat ook nergens

vermeld dat ze niet eindig zijn. Hij noemt het in een adem een juridisch misverstand dat sleutelen aan de faciliteiten een grondwetswijziging zou impliceren. Artikel 129 van de grondwet voorziet alleen dat er taalwetten zouden komen. In de voorbereidende besprekingen van die taalwetgeving is men er van uitgegaan dat de faciliteiten zouden gelden voor een beperkte periode. Wanneer men de faciliteiten zou willen opschorten, dan kan dat met een wijziging van de taalwetgeving met een gekwalificeerde meerderheid van 2/3 en zonder een grondwetswijziging. Leo Peeters: 'Ons standpunt leunt nauw aan bij wat er is gezegd in de voorbereidende gesprekken over de taalwetgeving. Ik denk dat we nu heel uitdrukkelijk moeten stellen dat faciliteiten voor ons gedurende een bepaalde periode mogen. Als ze in die periode niet tot resultaten hebben geleid moeten we de zaak opnieuw bekijken en alleszins andere initiatieven nemen om alsnog een betere kennis van het Nederlands te bevorderen.'

Anders gaan denken

Minister Peeters is het niet eens met degenen die zeggen dat de maatregelen die nu worden genomen te laat komen. Wel geeft hij toe dat het een hele tijd heeft geduurd vooraleer men op die manier is beginnen te denken. In dat kader moet ook het afschaffen van de tweetaligheidspremie worden gezien. Peeters: 'Extra vergoedingen geven aan ambtenaren om hen zoveel mogelijk Frans te laten spreken is puur masochisme. Daarmee doe je je in de rand zelf pijn en dat kan dus niet de bedoeling zijn, vandaar dat we die premie hebben afgeschaft. De Franstaligen die hier wonen en die mee genieten van de investeringen die de Vlaamse Gemeenschap

hier doet, moeten toch beseffen dat dat voor hen ook zekere verplichtingen met zich meebrengt, met name dat ze zich zouden bekwamen in de kennis van het Nederlands. Het Nederlands is de gangbare taal in het Vlaams Gewest en dat geldt dus ook voor de randgemeenten.' De minister laat er overigens niet de minste twijfel over bestaan dat gemeentebesturen die de nieuwe richtlijnen niet volgen zich in de illegaliteit begeven en dat dit grote consequenties kan hebben voor de betrokken bestuurders. 'De voogdijoverheid zal heel scherp toezien op het naleven van de bepalingen. Ik ga daar trouwens een speciaal toezicht voor organiseren.'

Zal die restrictieve aanpak van de faciliteiten de talloze buitenlandse bewoners van de rand niet tegen de haren instrijken, uitgerekend op het moment dat ze gemeentelijk stemrecht krijgen? Leo Peeters meent van niet. Hij gelooft in een offensieve strategie naar de buitenlanders toe, waarbij je de mensen als Vlaamse Gemeenschap probeert te overtuigen van de dingen waar je mee bezig bent, op het vlak van infrastructuur, cultuur en dergelijke meer. Het positieve aanbod dat er nu is vanuit Vlaanderen moet in de verf worden gezet, waardoor de buitenlanders zich ook geroepen zullen voelen om de taal machtig te worden van het gebied waar ze verblijven.

Henry Coenjaerts

70 jaar Filharmonische Vereniging van Brussel

Rebellen in een uitgeblust paleis

FOTO: PATRICK DE SPIEGELAERE

Paul Dujardin

Aan beschimmelde muziek in verloederde concertzalen heeft niemand een boodschap. Springlevende dirigenten en dynamische ensembles, die de akoestiek van uitverkoren ruimtes ten volle benutten, garanderen daarentegen onweerstaanbaar luisterplezier. Amper vijf jaar geleden gaf Paul Dujardin de Filharmonische Vereniging van Brussel (70) een facelift. Die gedaanteverandering wil hij met zijn nieuwe ploeg dit seizoen nog meer vieren dan de oprichting in 1927.

Met niet minder dan 35 concertcycli ijvert Dujardin voor een zo groot mogelijke verscheidenheid van 'levende muziek'. Voor de eerste maal is het aanbod uitgebreid tot de niet-Westerse muziek. Bovendien krijgen toonaangevende Vlaamse boegbeelden als Philippe Herreweghe, Jos van Immer-

seel, Paul van Nevel en Sigiswald Kuyken 'carte blanche' voor vier aparte concertreeksen. En toch is randbewoner Paul Dujardin maar een half tevreden artistiek directeur.

Vergaarbak

'We blijven opgezadeld met een uitgeholde naam!' licht hij toe. 'We zijn ook gehuisvest in een instelling zonder profiel. Het Paleis voor Schone Kunsten is een vergaarbak met slechts beperkte uitstraling. Het zou een bruisend internationaal centrum moeten worden, waar alle artistieke uitingsvormen op elkaar inspelen. Een permanente ontmoetingsplaats, die twaalf maanden per jaar met een

multidisciplinair programma op volle toeren draait. Helaas wordt nu hoofdzakelijk gediscussieerd over cijfers. Ambtenaren spellen culturele specialisten nog steeds de les. Ooit was het gebouw van Horta nochtans een toonbeeld van de avant-garde, ja zelfs een verre voorloper van het Centre Pompidou in Parijs!'

Luidop droomt Dujardin van een Paleis, dat zoals vroeger de vergelijking kan doorstaan met het Wiener Kunsthaus en waar grote dirigenten met hun orkesten zoals Arturo Toscanini en het New-Yorks Symfonisch Orkest, Wilhelm Furtwaengler en de Berliner Filharmoniker, Bruno Walter en het Gewandhaus uit Leipzig kind aan huis waren.

Tegen routine

Hoewel de Filharmonische Vereniging dit seizoen twee cyclussen organiseert met het BRTN-orkest, verbloemt Paul Dujardin zijn kritiek op dit 'rondolend' ensemble niet. 'De verantwoordelijken zouden de moed moeten opbrengen om het Filharmonisch Orkest van de BRTN op te doeken! Niet om te besparen, wel om de vrijgekomen sommen over te hevelen naar zinnigere, muzikale projecten. Zowat iedereen, die deel uitmaakt van het omroeporkest, is gedemotiveerd. Ook de talentvolste muzikanten. Waarom laten de technocraten deze uitgebluste ploeg voortbestaan? De betrokkenen kunnen toch elders aan de slag in de muziekwereld!' Dujardin geeft de voorkeur aan divers. Hij speelt echter niet de traditionele tegen de hedendaagse muziek uit. Wel selecteert hij uitvoerders, afkomstig uit de verschillende genres en stijlen, die hun klankbestand met alle middelen exploreren. 'Met de Filharmonische Vereniging vechten we tegen de routine en bevorderen we de ontwikkeling van de waarneming en het rebelse denken.'

Het Amsterdams Concertgebouw-orkest, dat op vrijdag 28 november in het PSK fragmenten brengt uit 'Des Teufels Lustschloss' (Het lustoord van de duivel) voldoet ruimschoots aan deze voorwaarden.

Ludo Dosogne

Info: 02/511 34 33.

Philharmonische Vereinigung Brüssel kämpft gegen Routine

Vor kaum fünf Jahren gab Paul Dujardin der Philharmonischen Vereinigung Brüssel ein neues Gesicht. Diese Umgestaltung wird er in dieser Saison mit seinem neuen Team noch mehr feiern als die Gründung der Vereinigung im Jahre 1927. Mit sage und schreibe 35 Konzertyklen strebt Dujardin eine möglichst grosse Vielfalt an. Zum erstenmal umfasst das Angebot jetzt auch nichtwestliche Musik und erhalten führende flämische Gallionsfiguren freie Hand für vier besondere Konzertreihen. Paul Dujardin setzt auf Wagemut. 'Mit der Philharmonischen Vereinigung kämpfen wir gegen die Routine und fördern die Entwicklung der Wahrnehmung und des rebellischen Denkens.' Diese Auflage wird in der Aufführung von 'Des Teufels Lustschloss' am 28 November voll und ganz erfüllt.

TONEEL

Kwetsbare zielen

In deze sombere en koude vertelling confronteert Peter De Graef ons met drie dolende personages in een verlaten landschap. Zij weten geen blijf met hun emoties. Toch onderwerpen ze elkaar aan een grondig persoonlijkheidsonderzoek. De ontmoetingen monden uit in een catastrofe. De meest problematische figuur hangt zich op. Hij vond nooit liefde of erkenning, zelfs niet toen hij zich uitgaf voor een onmisbaar figuur.

'De drie mannen van Ypsilanti' is een coproductie van De Stichting en Toneelgroep Hollandia. Bloedern-

stig leggen de protagonisten hun kwetsbare ziel bloot. Ze zitten blijkbaar zo diep in de put dat ze hun relativiseringsvermogen volledig hebben verloren. Nadat Peter De Graef vroeger zijn toeschouwers om zijn vingers wond met verrassende, humoristische uitschuivertjes, opteert hij nu voor bittere ernst. Hij analyseert de afgrondserving, niet vanuit het standpunt van de therapeut, maar geheel opgeslorpt door het verdriet van de lijdende mens.

Dilbeek, CC Westrand op 27 november om 20u30 (02/466 20 30)
Vorst, Ten Weyngaert: 12 december om 20u30 (02/347 16 86)

KLEINKUNST

Dirk Denoyelle persifleert

Politici voelen zich verontwaardigd of geveleid als hun stem door Dirk Denoyelle wordt geïmiteerd. Kleinkunstenaars reageren behoedzamer op hun podiumcollega. Zij worstelen met enkele principiële vragen. Verminkt of parodieert hij hun poëtische teksten? Waarom bedenkt hij trou-

wens zelf geen nieuwe luisterliedjes? En bezondigt hij zich niet aan plagiaat?

Dat hij zoveel dialecten beheerst is grotendeels te danken aan zijn scherp gehoor, dat zich moeiteloos aanpaste aan zijn verschillende verblijfplaatsen. De West-Vlaamse tongval is hem vertrouwd sinds zijn jeugdijaren in Roeselare. Nadien verzeilde hij in Ukkel, waar hij zich kon verdiepen in de Brabantse diversiteit. Tijdens zijn ingenieursopleiding in Leuven kreeg hij de smaak helemaal te pakken, vooral dan op de luidruchtige en vaak babelse studentenrevues. Sinds hij is uitgeweken naar Hoboken praat hij zonder fout zowel beschaafd als ongepolijst Antwerps.

In 'De kleinkunstcollectie, deel X' gaat hij nog feller tekeer dan op zijn recente, gelijknamige CD, uitgegeven door Eufoda.

Na de neuzelige, onhandige maar enthousiaste parodie op Jan de Wilde, vergrijpt hij zich aan Raymond van het Groenewoud. In onvervalste volkstaal treedt hij in het voetspoor van Wannes van de Velde, Walter de Buck en Willem Vermandere. De hommage aan Amsterdam door Kris de Bruyne krijgt een venijnig staartje door zijn kritiek op het vrije drugverkeer. 17 chansonniers uit Noord en Zuid werpt hij sarcastisch of onbekommerd de handschoenen toe. Maar als gerenommeerde stemmenrover wint hij toch het pleit.

Première: Westrand, Dilbeek op vrijdag 28 november om 20u30;
Res.: 02/466 20 30.

EINDEJAARS CONFERENCE

Geert Hoste live

De rand krijgt de primeur van Geert Hoste's eindejaarsconférence. Als geoeffend spiritist zal hij contact zoeken met Lady Di in het vagevuur. Hij zal haarfijn uitleggen hoe een geschorste SM-rechter slaande ruzie kreeg met justitie. Ook komen we meer te weten over de amoureuze uitstapjes van een huwbare prins en de militaire ambities van een stoere,

Belgische prinses. De ondergang van Renault-Vilvoorde krijgt een cynisch verlengstuk in het perspectief van de superwinsten van twee telefoonmaatschappijen, die slimme campagnes voeren om het overbodig praatverkeer via babbelboxen en meeneemapparaten op te drijven.

Hoste borduurt ook voort op de thema's uit zijn vorige shows. De parlementaire onderzoekscommissies blijken maar een doekje voor het bloeden. Schandalen kunnen immers niet worden uitgeroeid. De media doen er nog een schepje bovenop. Of gaan zelf op ontdekkingstocht. Hoste speelt advocaat van de duivel en woelt met uitdagende grappen in de stinkende beerput.

'Geert Hoste: Ja' Premièrereeks: 20, 21 en 22/11 in CC Strombeek-Bever. Ook op 18 en 19/12 in CC Dilbeek.

TONEEL

Top Dogs

In de jaren negentig zijn de hogere bedrijfskaders ('Top Dogs') niet langer onaantastbaar. Macht is even vergankelijk als het leven zelf. Frustraties na het verlies van inkomen en status dienen nochtans verwerkt te worden. Outplacement-bureaus beleven daarom gouden tijden. In dit sociaal drama van Widner worden ideologi-

FOTO: LEO VAN VELZEN

sche uitspraken vermeden en staat herkenbaarheid centraal. Het hele economische systeem ligt aan de basis van deze onophoudelijke uitstoot van arbeidskrachten op alle niveaus. Auteur Urs Widmer behaalde in Mülheim met dit op de actualiteit geïnspireerd scenario de toneelprijs voor het beste Duitstalige stuk. Tot 14 december loopt het in het Brusselse KVS, in een regie van Franz Marijnen. Omdat het stuk in zijn oerversie is toegespitst op de Zwitserse stad Zürich, werd het door Geert van Istendael niet alleen vertaald, maar ook aangepast aan Brusselse omstandigheden.

Vanuit de rand worden door de KVS in samenwerking met de cultuurafdeling van de VTB-VAB gratis theaterbussen ingelegd op 5 december.

Tot 14 december in de KVS
Info: 02/217 69 37.

CABARET

Goede Liekes

De Scandinavische schilder Edvard Munch beeldde de schreeuw uit als een wijd opengesperde mond, die het gezicht akelig vervormt. Cabaretier David Dermez schetst in zijn tweede theaterproductie de geschiedenis van de schreeuw. De kermende zuigeling drukt er zijn drang naar geborgenheid mee uit. De volwassene

schreeuwt niet zelden om zijn aanwezigheid op te dringen. Sinds het ontstaan van de rock and roll worden ook de podia geregeld bevolkt door schreeuwleijkerds. Overdreven geluiden hebben niet alleen iets opdringerigs; ze stemmen ook tot nadenken. In 'Goede Liekes' ontbreken de verwijzingen naar de gesuggereerde televisie-seksuologe niet. De rode draad wordt echter gevormd door absurdistische verhalen en satirische chansons. David Dermez schuwt voor de hand liggende grappen. Koningen en ministers worden royaal gespaard, en tooghumor is er niet bij.

Nog voor hij afstudeerde aan de Herman Teirlinck Studio blonk hij al uit in het 'Trappelend Talent'-circuit van de Federatie der Vlaamse Culturele Centra. Op het Humorologie-festival van Marke sleepte hij vorig jaar de pers- en de publieksprijzen in de wacht.

CC Strombeek-Bever: 6 december om 20u15.

Info: 02/263 03 43.

Galmaarden, Baljuwhuis: 21 februari om 20u.

TONEEL

Shakespeareiaanse vreemdelingen

Was Shakespeare een doordrammer, die zichzelf voortdurend herhaalde? Of ontdekte hij telkens andere invalshoeken voor een steeds meer genuanceerde boodschap? Het Antwerpse gezelschap De Roovers brengt twee klassiekers van de Elisabethaanse toneelauteur op één avond. 'De koopman van Venetië' en 'Othello' behandelen beide de thematiek van de vreemdeling. De Jood en de Moor gelden als archetypische misbeelden in een protectionistische samenleving.

Waarschijnlijk wilde Shakespeare zelf geen pleidooi houden voor verdraagzaamheid. Hij leidde immers een kleinburgerlijk, afgeschermd bestaan. De Britse auteur Edouard Bond ontdekte heelwat racistische trekjes in zijn oeuvre waarmee hij Shakespeare van zijn voetstuk haalde. De Roovers zinnen in hun voorstelling niet op wraak. Zij verkiezen de vraagstelling boven een moralistische benadering.

CC Strombeek-Bever: 4 december om 20u15.

Info: 02/263 03 43.

Ludo Dosogne

ER ZIT MUZIEK IN DE RAND

Ontmoeting met Brahms op de Groote ring rond Brussel

De ring rond Brussel kennen we vooral van de dagelijkse verkeersellende. Veel minder bekend is dat pianovirtuoos André De Groote dit jaar samen met het Vega Ensemble voor de tweede keer die ring rondreist met muziek van Johannes Brahms, die 100 jaar geleden overleed.

Het was niet eenvoudig de pianist te strikken voor een interview. De helft van zijn tijd speelt hij immers in het buitenland. Maar de komende maanden treedt hij meermaals op in eigen land. André De Groote, Urszula Gorniak, Viviane Spanoghe, Francis Orval en Walter Boeykens brengen dan in en rond Brussel 'De Ring van Brahms', een reeks muzikale pareltjes voor piano en kamermuziek.

In het Spaanse Zaragoza voerde de pianist dit voorjaar al de werken van Brahms voor pianosolo integraal uit. 'Brahms integraal spelen is veel vermoeiender dan Beethoven', vertelt André De Groote. 'Er zit minder evolutie in zijn werk. Misschien is zijn

muziek daarom niet zo toegankelijk voor het grote publiek.'

De allereerste noot

André De Groote is een internationaal gewaardeerd pianist. Ook zijn roots liggen gedeeltelijk in het buitenland. Zijn Engelse moeder en Belgische vader waren beide violisten. 'In de familie stond altijd wel ergens een piano', vertelt De Groote. 'Het eerste contact met een instrument is enorm belangrijk, die allereerste noot. Dan krijg je de microbe te pakken. In mijn geval gebeurde dat al toen ik drie jaar was, maar mijn ouders hebben mij nooit echt in de richting van de muziek geduwd. Het is allemaal vrij spontaan gebeurd.'

'Ik heb al snel veel piano gespeeld en vooral veel naar muziek geluisterd. In de Angelsaksische muzikale opleiding wordt veel aandacht besteed aan het beluisteren van muziek. Voor mij is dat de beste manier om iets van muziek op te steken.'

Zonder zwoegen

André De Groote staat sceptisch tegenover de muziekopleiding in de Vlaamse academies. 'Er gaat teveel aandacht naar notenleer. Dat is een prima voorbereiding voor wie zanger wil worden, maar wie later een instrument wil bespelen moet bijna helemaal herbeginnen. Elk instrument heeft immers zijn eigen ritme, tempo, klankkleur en intonatie. Ik heb me de notenleer eigen gemaakt aan de hand van eenvoudige boekjes, volgens het Engelse systeem. Het zat allemaal heel logisch in elkaar. In korte tijd had ik de zaak door, zonder dat ik daar echt op heb moeten zwoegen.'

Toen André De Groote op zijn zeventiende naar het Brussels conservatorium ging, moest hij een examen notenleer afleggen. Hij raakte amper met de hakken over de sloot, maar mocht toch aan zijn pianostudies beginnen. 'Nu zou dat niet meer lukken en dat is jammer', meent De Groote. 'Een instrument bespelen is

André De Groote

iets heel anders dan een mooie stem hebben en goed kunnen zingen.'

De kick van het nieuwe

Een mijlpaal in de carrière van André De Groote was ongetwijfeld de Koningin Elisabethwedstrijd, die hij 30 jaar geleden won. Momenteel heeft hij bijna de integrale sonatenreeks van Beethoven op cd gezet. Blijven er nóg uitdagingen? 'De grootste kick krijg ik nog altijd als ik mijn tanden in iets nieuws zet. Ik heb onlangs de Weense componist Korngold ontdekt. Verder zijn er flink wat plannen voor kamermuziek met het Vega Trio: werken van Magnard en Alkan, bijvoorbeeld. Ik denk ook aan Prometheus van Skryabin, een stuk voor orkest met een belangrijke pianopartij én lichtspel!'

Marleen Teugels

De ring van Brahms: het programma

- Royaume Belge, Watermaal-Bosvoorde, pianorecital André De Groote, 23-11-97.
- CC De Plotter, Ternat, kamermuziekconcert door Vega, Walter Boeykens en Francis Orval, 12-12-97.
- CC De Papeblok, Tervuren, pianorecital André De Groote, 24-1-98.
- Baljuwhuis, Galmaarden, kamermuziekconcert Vega Trio, 27-2-98.
- Concert Conservatorium Brussel, 12-3-98.
- CC Den Blank, Overijse, kamermuziekconcert Vega Trio, 25-4-98.

Brahms sur le Ring de Bruxelles

Le Ring de Bruxelles est surtout connu pour ses embarras de circulations quotidiens. Peut-être sait-on moins que cette année, le pianiste virtuose André De Groote fera pour la deuxième fois, en compagnie de l'ensemble Vega, le tour du Ring avec des oeuvres de Johannes Brahms, décédé il y a juste 100 ans. Avec Urszula Gorniak, Viviane Spanoghe, Francis Orval et Walter Boeykens, De Groote égrainera au cours des prochains mois, à Bruxelles et dans la périphérie, sous le titre 'De Ring van Brahms', un chapelet de perles musicales pour piano et orchestre de chambre du célèbre compositeur allemand.

La carrière du pianiste De Groote a incontestablement été marquée de manière décisive par le Concours Reine Elisabeth qu'il a remporté il y a 30 ans. A l'heure actuelle, ayant, entre autres, enregistré presque l'intégrale des sonates de Beethoven sur CD, il est toujours à la recherche de nouveaux défis.

Milieuvereniging Zenne en Zoniën 25 jaar

Don Quichot wordt onderhandelingspartner

De Streekvereniging Zenne en Zoniën is 25 jaar jong en vierde dit onlangs feestelijk in de Herisemmolen in Alseberg. Zenne en Zoniën was één van de pioniers in Vlaanderen op het vlak van gestructureerde milieuorganisaties. Wat vooral merkwaardig was in de Zennevallei, was dat plots mensen uit verschillende buurgemeenten eendrachtig gingen samenwerken aan de verbetering van het leefmilieu en de woonomgeving in de streek tussen Rode en Halle, zonder binding met één of andere politieke partij.

'Zonder Zenne en Zoniën zou de streek er zeker anders hebben uitgezien. Onze milieuvereniging wist de uitdijende verstedelijking van de afgelopen jaren toch binnen de perken te houden in de Zennevallei. Zonder Zenne en Zoniën hadden we nu een satellietstad gehad op Zevenborren en langs het Hallerbos, een Europeum op het domein van Groenberg in Gaasbeek, een megaverkaveling in het Frankveld in Beersel en in de Kluts in Alseberg, de Meigemheide zou uitgezaveld zijn, Pepingen zou een breekwerf hebben en op de plaats van de Boesdaelhoeve in Sint-Genesius-Rode zouden buildings staan.'

Zelfbewuster

Fernand Van Hemelrijck, stichter van de streekvereniging Zenne en Zoniën en huidig voorzitter van het Davidsfonds, moet niet lang zoeken om een lijstje met wapenfeiten uit zijn geheugen op te diepen. 'De grootste verwezenlijking van onze streekvereniging is wellicht dat de regio tussen Zenne en Zoniën door onze acties voor een groene en Vlaamse streek zelfbewuster is geworden, dat men hier niet meer klakkeloos de invloeden vanuit Brussel aanvaardt en dat politici in hun beslissingen veel meer dan vroeger rekening houden met de eigen identiteit van de regio', voegt voorzitter van de Streekvereniging Roger Swaelens er aan toe.

'In het begin van de jaren zeventig werd het voor een aantal mensen van zeer divers pluimage duidelijk dat er iets moest gebeuren wilden we onze streek voor grote megaprojecten behoeden en zijn groen karakter laten behouden. Dat er iets moest verande-

ren betekende voor ons toen concreet het conserveren van landschappen of oude gebouwen. Eigenlijk waren we verwant met Don Quichot; onze windmolens waren de gemeentehuizen, onze wapens de pen, het woord en de actie. De politici van toen stonden aanvankelijk zeer wantrouwig tegenover ons, maar stilaan groeiden we uit tot vaste onderhandelingspartners met autoriteit. Het was immers nog nooit eerder gebeurd dat een vereniging van onbaatzuchtige vrijwilligers dossiers kende, argumenten aanreikte, en vooral veelvuldig in de media kwam', vertelt Fernand Van Hemelrijck.

Verlanglijstje

Tijdens de academische zitting voor 25 jaar Zenne en Zoniën werd de stichter plechtig opgenomen in de

'In de Zennevallei hielden we de uitdijende verstedelijking binnen perken'

17

Orde van de Ridder van de Groene Gordel voor zijn bewezen diensten. Zenne en Zoniën kende deze onderscheiding eerder ook al toe aan Luc d'Hoore voor de bescherming van het Frankveld in Beersel en aan Marc Galle voor de bescherming van Zevenbronnen in Sint-Genesius-Rode. 'Na 25 jaar kan Zenne en Zoniën nog altijd niet op beide oren slapen, ook al zijn de strijders van het eerste uur inmiddels wat vergrijsd en is er behoefte aan jong en nieuw bloed. De komende jaren zal de klemtoon vooral worden gelegd op het behoud van het Vlaams karakter van de streek. Daarnaast ijveren we voor meer sociale huisvesting, een beter openbaar vervoer en is er nog werk aan de winkel inzake ruimtelijke ordening', besluiten Fernand Van Hemelrijck en Roger Swaelens.

IDH

Dat de streek tussen Zenne en Zoniën nog groen is, is mee de verdienste van de gelijknamige streekvereniging, zoals hier in het Waterlooos Veld in Sint-Genesius-Rode waar verkaveling een mooi landschap bedreigde.

UITWEG VOOR ONDERWEG

Zo gaat dat als ik langs de ring rond Brussel wil passeren: het is altijd met vertraging arriveren, in dit geval bij het vertrekpunt van deze column 'Zonder Omwegen'.

Om te beginnen wilde ik immers, omdat het blad *Uitweg* me tot nadenken stemt, het volgende berekenen. Ik leg wekelijks met mijn auto een drie- à vijf-honderd kilometer af. Daarmee rijd ik iedere week zo'n 5 à 9 keer rond de hoofdstad, waarrond de ring een 57 kilometer lang is. Dat is in deze tijd van mobiliteit een redelijk verplaatsingsgedrag voor een kostwinnende volwassene.

Uitweg inspireert me tot die berekening met het bericht dat alle Vlamingen samen met hun auto, fiets of te voet dagelijks een 187 miljoen kilometer afleggen. Daarmee rijden, fietsen en stappen ze iedere dag zo'n 5000 keer rond de aarde. Dat waanzinnig gehol rond de wereldbol is bij nadere berekening een even redelijk verplaatsingsgedrag als het mijne. Deel die 187 miljoen kilometer door de 5,5 miljoen mobiele Vlamingen en bekom zo de aannemelijke 34 kilometer die een Vlaming dagelijks aflegt.

Het redelijkste aan mijn verplaatsingsgedrag is echter geen kwestie van afstand, maar wel van richting. Ik leg die wekelijkse kilometers niet af door werkelijk rond Brussel te draaien, maar door Brussel de rug toe te keren en Brabantse binnenwegen te berijden naar Leuven, waar ik werk. Zo onttrek ik, randbewoner, me aan de aantrekkingskracht die Brussel op ons, randbewoners, uitoefent. Dat is goed en gezond, zowel voor mij, die over rustige wegen rij, als voor het Belgisch wegverkeer, dat een filerijder en druktemaker minder telt.

Hoe lang is de ring rond Brussel? Ik weet het niet. Daarom haal ik uit *Uitweg*, 'het blad voor een betere mobiliteit' van de Vlaamse Gemeenschap, het telefoonnummer van het Mobiliteitsbureau Vlaams-Brabant en draai het. Het blijkt achterhaald. Op het nieuwe nummer kom ik na doorverbindingen niet terecht bij het bureau maar wel bij de cel Mobiliteit, afdeling Wegen, werknemer Vandebroeck. Hij weet me te zeggen dat de ring een 57 kilometer lang is.

FOTO: RITA DANEELS

Blijft het verplaatsingsgedrag van alle Vlamingen in het algemeen en de randbewoners in het bijzonder ook inzake richting even redelijk als het mijne? Nee natuurlijk, want zo ja, zouden de Belgische wegen in het algemeen en de ring rond Brussel in het bijzonder honderden filerijders en druktemakers minder tellen. En zouden zich minder problemen van beweeglijkheid stellen. En zou 'het blad voor een betere mobiliteit' niet alarmerend 'Uitweg' maar kalmerend 'Onderweg' heten.

Toch zou het onredelijk zijn te bepleiten dat de randbewoners Brussel de rug toekeren en de Vlamingen zich over binnenwegen verspreiden. De aantrekkingskracht van Brussel, andere grote steden en allerlei centra is sterk. En niet iedereen kan zoals ik een andere richting inslaan, de eigenzinnige toer opgaan. Alhoewel, nochtans, desondanks: iedereen kan wél

zijn verplaatsingsgedrag rationaliseren, het navenant zijn leven en werk goed en gezond organiseren.

Hoezo? Lees daartoe *Uitweg*, splinternieuw, tweemaandelijks, gratis, mee te pikken in bijvoorbeeld uw gemeentelijke bibliotheek.

In zijn nummer 1 bericht het blad ook over 'het bedrijfsvervoerplan'. Dat is een aanpak die in de mode komt en waarbij een bedrijf uitzoekt hoe zijn

werknemers zich het best kunnen verplaatsen van en naar het bedrijfsgebouw. De uitkomst van die hele operatie moet zijn dat elke werknemer een print krijgt die uiteenzet hoe hij zijn verplaatsingsgedrag naar en van het werk het best kan organiseren, al autorijdend, meerrijdend, treinreizend, trammemend, fietsend, stappend of onderweg overstappend van de ene manier op de andere.

Ik stel mij die aanpak voor als de onvolprezen NMBS-treingids Ariwin in mijn computer (die mijn treinreizen uitstippelt op dagen dat ik ergens anders dan in Leuven moet zijn), maar dan uitgebreid tot alle vervoermiddelen en beperkt tot één eind-entrepunt. Bedrijven worden volgens *Uitweg* terzake geholpen door zo'n 'Mobiliteitsbureau', op voorwaarde natuurlijk dat ze het om te beginnen telefonisch bereiken.

Het inspireert me. Ik ga naar analogie van het bedrijfsvervoerplan een gezinsvervoerplan opstellen. De vaste en losse verplaatsingen van vader, moeder, zoon 1, zoon 2, dochter in kaart brengen en uitkiezen hoe elk van ons zich het best en gezondst kan verplaatsen, prijzen inbegrepen. Wie weet zal de Vlaamse Gemeenschap zo'n goede wil aanmoedigen door zijn mobiliteitsbureaus van de bedrijven tot de gezinnen uit te breiden.

Brigitte Raskin

Visueel gehandicapten op hun wenken bediend

Het Atelier Helen Keller in Zellik zet al 16 jaar lectuur om in een aangepaste vorm voor blinden en slechtzienden. Dit jaar bundelde het atelier voor het eerst de krachten met de vzw Progebraille, die eveneens 'lectuur' voor blinden aanmaakt. Het Atelier Helen Keller heeft vanuit de Vlaamse randgemeente Zellik een grote uitstraling naar de rest van Vlaanderen. Het atelier telt maar één gelijkaardig broertje, in Brugge.

De samenwerking tussen de vzw's Progebraille en Helen Keller kwam er op initiatief van de overheid. Sindsdien wandelen de vzw's door het leven met de naam 'productiecentra partners in de lectuurvoorziening'. Een mondvul, die de lading van de activiteiten dekt. Beide vzw's leveren een gelijksoortige productie. De verschillen zitten vooral in de doelgroep. De vzw Progebraille zet uitsluitend tijdschriften en boeken voor volwassenen (behalve het tijdschrift 'Bokkensprongen', dat voor kinderen is bestemd) om in braille of audio. De vzw krijgt subsidies van het ministerie van cultuur. Het Atelier Helen Keller spitst zich toe op lectuur in braille, audio of op diskette voor leerlingen in het gewoon onderwijs. Het instituut specialiseerde zich eveneens in de productie van boeken in grootletterdruk

voor slechtziende leerlingen. De boeken worden op maat gemaakt van de oogandoening. Daarbij kan de persoon in kwestie kiezen uit verschillende interlinies en spatiering tussen de letters. Het Keller-instituut krijgt een vergoeding van het ministerie van onderwijs per geproduceerd boek.

Technische snufjes

De productiecentra maken gretig gebruik van de technologische vooruitgang. Het Atelier Helen Keller werkt bijvoorbeeld mee aan een

Ten behoeve van de visueel gehandicapten is RandKrant nu ook beschikbaar op cassette. Geïnteresseerden kunnen rechtstreeks contact opnemen met het Atelier Helen Keller, tel. 02/466 94 40 of met de redactie, tel. 02/460 45 12.

internationaal project waarbij audio-opnames worden gemaakt met een pc op een soort cd-rom-schijfje. Dit product biedt heel wat voordelen voor visueel gehandicapten. Het schijfje kan worden afgespeeld op een eenvoudig te bedienen toestel (PlexTalk), dat onafhankelijk van een computer functioneert. Het apparaat ziet er niet ingewikkelder uit dan een cassetterecorder. De gebruiker kan het tempo van het gesproken woord aanpassen, een digitale bladwijzer tussen de tekst plaatsen en zonder al te veel moeite van het ene naar het andere hoofdstuk verspringen. 'Vooral dat laatste is een hele stap voorwaarts', zegt directrice Adeline Valkenburg die zelf blind is. 'Een blinde die bijvoorbeeld wat wil terugvinden in een kookboek, moet momenteel de cassette voor- en achteruit spoelen tot hij of zij het gewenste recept heeft gevonden. Met de PlexTalk is

zoiets heel eenvoudig. Ook voor studenten die nog snel even een hoofdstuk willen herhalen, is deze techniek geen overbodige luxe.'

Vrijwilligers

Bij het Atelier Helen Keller werken 33 mensen. Het grootste gedeelte is werkzaam in Zellik. Het overige personeel bestaat uit studiomeesters voor audio-opnamen in Leuven, Laken, Mechelen en Zellik. Bij de vzw Progebraille zijn 11 mensen werkzaam in de audiosector in Hasselt en 5 in de braille-afdeling.

Een gedeelte van de vaste medewerkers is zelf blind en verbetert vooral brailleteksten, die zeker voor studiemateriaal foutloos moeten zijn. Voor het inlezen van boeken of tijdschriften en het intypen van teksten, zijn de productiecentra voortdurend op zoek naar vrijwilligers. 'Wie wil voorlezen, moet wel een stemtest ondergaan', legt Adeline Valkenburg uit. 'Het werk gebeurt op vrijwillige basis, maar daar staat studio-ervaring tegenover. Teksten thuis intypen op een diskette die wij daarna omzetten in brailleschrift, is eveneens mogelijk.' De productiecentra werken alleen op aanvraag. De blindenbibliotheken zijn natuurlijk vaste klant. Daarnaast staat het instituut open voor ieder visueel gehandicapte die om het even welke lectuur nodig heeft. Dat kan gaan van het omzetten van een handleiding van een microgolfoven over een rekeninguittrek tot een breipatroon. De blindenbibliotheken niet meegerekend, doen jaarlijks ongeveer 80 individuen een beroep op de diensten.

An Van Hamme

Wie zich geroepen voelt om als vrijwilliger bij het Keller-instituut en Progebraille nuttig werk te verrichten door teksten in te lezen of te typen, kan contact opnemen met de productiecentra, C. Van Malderenstraat 33, 1731 Zellik. Tel: 02/466 94 40, fax: 02/466 92 86.

RESTAURANDT

FOTO'S: RITA DANIELS

De dikste wulken van het land

De rand van het Zoniën-woud, zeker de eetstraat voor het kerkje van Jezus-Eik, heeft veel lekkers te bieden. Wij gingen daar, op het tweelandpunt van Vlaanderen en het Brussels Gewest alsook tegelijk op het driegemeentepunt van Tervuren, Overijse en Oudergem, onder de toepasselijke neon van etablissement 'Limit' aan de toogplank hangen 'Bij Jeannine' Van Muylem, om staande aan haar stemmig met gaslicht verlichte kraam wulken te sappen en te smakken.

Jeannine heeft haar zilveren jubileum als 'karakolmadam' erop zitten. Ze handelt in wulken, aangevuld met behoorlijk lekkere sandwiches en een assortiment van gedroogde vissoorten: makreel, droge haring, bakvis, palingbuik, alsook gamba's, verse Hollandse maatjes, kreukels en zee-kreeft. 'Jeannine-pour-les-intimes' heeft naar verluidt de dikste wulken van 't land. En dat hebben wij geweten, want na niet eens één portie eten en drinken, kwamen wij er niet meer toe om te vragen: 'Kom Jeannine, doe ze nog eens vol'.

Erop of eronder

Er stond geafficheerd '8 voor 100 fr.', maar dat bleken er naar eigen zeggen van de kraamvrouw slechts 7 te zijn. De achtste wulk kon er niet meer bij

omdat het glazen maatje zo al bijna overliep. We kregen hier voor ons geld genoeg volume en meer dan voldoende gewicht aan zeevruchten. Deze Beenhouwersstraat van het Zoniën-woud heeft als gereputeerde

Porties van vijf wulken-van-het model-'Jeannine' zouden ook al volstaan

schransbuurt dan ook een dubbele reputatie hoog te houden: de kleinste mossels in het begin en de dikste wulken op het einde van de straat! We hadden hier, vergeleken met het hoofdstedelijk aanbod van de veel kleinere '12 voor 100 fr.', warempel te doen met de giganten uit het rijk der wulken en het verorberen van deze reuzendelicatesse verliep dan ook niet zonder slag of stoot. Het was warempel 'wij of de wulken'! Aan de rand van het grote woud zijn wij ridderlijk en geven ruiterslijk toe dat in deze strijd der titanen de wulken het van onze misplaatste bravoure wonnen, want wij slaagden er niet in om dit heilig zevenvoud naar binnen te werken. Na de vierde reuzenwulk aanriep ik de plaatselijke heilige: 'Heer, laat de rest van deze kelk aan mij voorbijgaan', want we wilden ons nu ook niet ongemakkelijk eten.

Grote appetijt

Porties met vijf wulken-van-het-model-'Jeannine' zouden eerlijk gezegd ook al volstaan. 'Trop is teveel'! Hoewel, aan de twee wat gammele tafeltjes naast Jeannines kraam, alsook in achteruit gelegde voorzetels van luxe- en andere auto's zaten ware wulkfanaten zonder moeite complete porties te verorberen. Sommigen lieten zelf meegebrachte bokalen vullen waarmee ze stiekem in hun voertuigen verdwenen om daar schaamteloos de hoofdzonde van overdaad te bedrijven. Een paar snoepers kwamen na verloop van tijd zowaar hunkerend terug bij Jeannine om nog een portie te bestellen. Prachtig toch om de grote 'appetijt' van de eigentijdse woudmens te observeren!

De herkomst van deze wulken bleef voor ons een goed bewaard geheim, maar meestal komen de zeer grote exemplaren uit het noorden en de kleinere, malse uit het zuiden. En of wij dat nu lekker vonden? Wel, in gastronomische noodsituaties als deze snelt de taal van Goethe ons wel eens ter hulp met een diplomatisch: "Delikat! Sehr delikat!"

FD

Wij betaalden voor twee porties wulken, één sandwich met tonijn en twee frisdranken: 340 fr. Open op vrijdag, zaterdag, zondag en maandag van 15 uur tot 2 uur 's nachts.

Melanie, de nieuwe (Go)diva van de pralines

'De Snoepjes van Melanie' ofte 'Les Délices de Melanie', is een van de jonge succesvolle telgen uit de Brusselse chocolademakerij. Hoewel, sedert enige tijd kleeft daarop het waarmerk 'Made in Flanders', want de ateliers van Melanie Draps werden overgebracht van de Overwinningsstraat in Sint-Gillis naar de Brusselstraat in Groot-Bijgaarden.

De naam Draps is op zich eigenlijk al verwant met snoepjes want hij leunt nadrukkelijk aan bij zoetigheden als drop, Droste, dragee... om nog maar te zwijgen over de snoepers onder de lakens. Maar wie in godsnaam is of was Draps? Wel, het waren de Drapsen die onder het label Godiva van de Belgische chocolade een wereldwijde smaakmaker maakten. Momenteel bevoorraadt Melanie Draps via het

Brussels verkooppunt in de hoofdstedelijke Grétrystraat 27 land- en kerkvorsten van pralines en andere

chocoladen snoep. Op dit adres bestelt Koningin Fabiola haar paaseitjes, geeft kardinaal Danneels aan Melanies chocoladen verleidingen toe en creëerde men ooit voor het bezoek van VS-president Ronald Reagan de 'White House', een witte praline waaraan First Lady Nancy verslingerd raakte.

Geen stiel voor een vrouw

Nadat vader Draps Godiva had uitgedacht, gerealiseerd en er ruim van leefde om het merk vervolgens aan de Amerikanen te verkopen, leek er definitief een einde te zijn gekomen

aan de chocoladedynastie der Drapsen. 'Want', zo vertelt ons zijn dochter Melanie Draps, 'er waren geen mannelijke nakomelingen. Mijn vader vond

dat chocolade maken een veel te harde stiel was voor een vrouw.' Melanie werd kunstschilderes, maar schoot in de schone kunsten niet echt hoofdvogels. In families als die van Draps is chocolade blijkbaar als bloed: het kruipt waar het niet gaan kan! In het midden van de jaren tachtig begon het bij de inmiddels volwassen geworden dochter Draps duchtig te kriebelen. Dermate zelfs dat ze besliste om haar oude droom toch te verwezenlijken en chocolatier te worden. Vader Draps hield aanvankelijk het been stijf en had bovendien de productiemethodes met de merknaam Godiva verkocht.

Maar Melanie liet niet af en vader Draps, verwonderd over de late roeping en de standvastigheid van zijn dochter, stemde er uiteindelijk mee in om haar een snelcursus kwaliteitspralines maken te geven. Na amper drie maanden had Melanie Draps de stiel onder de knie en creëerde ze haar eigen assortiment: 'De Snoepjes van Melanie' ofte 'Les Délices de Melanie'.

Doorbraak

Ze kreeg haar chocoladen verzinsels hier en daar wel verkocht, maar de doorbraak zou er pas echt komen toen Godiva-verkoopster Nadine Flémal in haar chocoladezaak aan de Brusselse Grétrystraat 27 het beroemde merk wegens te duur aan de deur zette, om Melanie Draps met haar artisanale productie een echte kans te geven in het mekka van de chocolade dat de Vlaamse hoofdstad toch is. Bovendien, maar dat was toeval, op

FOTO: RITA DANEELS

dezelfde plaats en in hetzelfde decor waar ooit vader Draps zijn allereerste Godiva-winkel buiten het fabrieksverkooppunt opende.

'De Snoepjes van Melanie' werden een echt succes met bestellingen van overal ter wereld. En winkeleigenaresse Nadine Flémal, een Waalse, leerde inmiddels een aardig mondje Nederlands.

FD

Prijs: 950 fr. per kg.

Een weetje: onder de 500 fr. voor een halve kilo is als eindejaarsgeschenk aftrekbaar.

Zelfs kardinaal Danneels zwicht voor Melanies chocoladen verleidingen

The new (Go)diva of chocolates

'De Snoepjes van Melanie' or 'The Sweets of Melanie' of Melanie Draps is one of the youngest and most successful offshoots of the Brussels chocolate-making sector. Moreover, it was her father who, under the Godiva-label, turned Belgian chocolate into a world-famous synonym for delicious temptation. When he sold the brand name to an American company, it seemed the end of the chocolate dynasty. Father Draps believed the profession was too tough for a woman, and he had no sons. But daughter Melanie stood her ground, and ultimately received an intensive course in chocolate-making from her father. After scarcely three months she had created her own assortment: 'The Sweets of Melanie'. Which have proved a great success: today, Melanie Draps furnishes (among others) national royalty and church dignitaries with marvelous pralines and other chocolate candies. What are you waiting for?

van huizen en tuinen

FOTO'S: RITA DANNEELS

De eindeloze verscheidenheid van vaste planten

22

In Vlaanderen zijn sinds een goede tien jaar een aantal gepassioneerde kwekers van vaste planten, één- en tweejarigen, rozen, groenten, enz. actief, die mee van het beste brengen van wat Europa op dit vlak te bieden heeft. Ze hebben niet alleen een bijzonder ruim assortiment dat elk jaar nog uitbreidt, maar bovendien liggen hun prijzen ver beneden de prijzen die men bv. in Engeland of Frankrijk voor vergelijkbare planten vraagt. Er is momenteel dan ook geen enkele reden meer om in het buitenland op zoek te gaan naar planten.

1300 soorten

Eén van die kwekers is Dirk De Swaef, van opleiding tuinarchitect, die een tiental jaren geleden samen met zijn vrouw, tuinbouwingenieur Chris Meersman, begon met een vaste plantenkwekerij in Sint-Kwintens-Lennik, in het hartje van het heuvelende Pajottenland. Wat aanvankelijk gewoon weiland was, is vandaag uitgegroeid tot één van de interessantste vaste plantenkwekerijen van ons land. Zijn assortiment telt ruim 1.300 soorten vaste planten, waaronder een grote keuze aan Euphorbia's, Achillea, herfstasters, geraniums, hosta's, een rijke verzameling klimopsoorten, een groot aantal siergrassen en varens. U vindt er tevens een interessant assortiment waterplanten en voor de liefhebbers eerder een bescheiden, maar boeiend assortiment bolgewassen in

Een mooie tuin zonder vaste planten is praktisch ondenkbaar. Ze produceren doorgaans een overvloed aan kleurige bloemen en variëren in hoogte tussen 5 centimeter en 3 meter. De tuinliefhebber kan er naar hartelust mee combineren qua kleur, hoogte en bloeitijd. Dat gebeurt meer en meer, want met de hoge vlucht die het tuinieren heeft genomen, zijn de vaste planten opnieuw prominent in de belangstelling gekomen.

'Vaste planten zijn veel belangrijker geworden dan ze vroeger waren'

pot (o.m. verschillende Alliums, herfststijloos, cyclamen, winterakonië, Eremurus, Leucojum, sterhyacinthe, enz.).

De overgrote meerderheid van die planten wordt eigenhandig gestekt, vertrekkend van een imposante verzameling moederplanten die in de loop der jaren werd samengebracht en nog elk jaar wordt aangevuld.

Binnen de perken

Toen Dirk en Chris De Swaef tien jaar geleden begonnen met hun kwekerij, konden ze nog niet vermoeden dat

het tuinieren in het algemeen en de vaste planten in het bijzonder zo'n vlucht zouden nemen. Vandaag vormen vaste planten echter zowat het nec plus ultra in het tuinieren, als we tenminste een recent boek over 'De nieuwe Europese tuin' mogen geloven (Nieuwe bloemen, nieuwe planten. Een nieuwe beweging in de tuinarchitectuur, van Michael King en Piet Oudolf, dat vorige maand verscheen bij de Nederlandse uitgeverij Terra). 'Vaste planten zijn veel belangrijker geworden dan ze vroeger waren', zo schrijft de in Amsterdam wonende Engelsman Michael King. 'Voor een deel misschien omdat hun formaat binnen de perken blijft en ze dus gemakkelijker in een woonomgeving passen. Veel belangrijker is echter hun eindeloze verscheidenheid in vorm, kleur en textuur, zodat er tot ieders tevredenheid mee gecombineerd kan worden.'

Iets wat Dirk en Chris De Swaef-Meersman zeker niet zullen tegen spreken.

Paul Geerts

De kwekerij van Dirk en Chris De Swaef-Meersman ligt in de Illingenstraat 74 in 1750 Sint-Kwintens-Lennik. U kunt er elke zaterdag terecht van 8 tot 12 uur en van 13 tot 15.30 uur. Een uitgebreide catalogus in het Nederlands en in het Frans en kost 100 frank. Info: tel. 02/532 12 52

SPEELGOED MET DRIE STERREN

Poppen die net niet leven

In het Speelgoedmuseum in Mechelen is tot eind maart de internationale top van hedendaagse kunstpoppen te zien met onder meer werk van de kunstenaars Philip Heath, Sabine Esche, Anne Mitrani en Carin Lossnitzer. De drijvende kracht achter die tentoonstelling is Marianne De Vidts van het Spiegelhof in Grimbergen. Dat is uitgegroeid tot hét centrum van de ambachtelijke, artistieke poppen in Vlaanderen.

De Spiegelhofhoeve was vroeger eigendom van de Heren van Grimbergen. De huidige eigenaars Marianne en Jean Pol De Vidts maken er hun levenswerk van om de hoeve en het domein in de oorspronkelijke staat te herstellen. De fraai gerestaureerde schuur is ingericht als polyvalente ruimte voor sociaal-culturele activiteiten. 'Dat het Spiegelhof bekendheid verwierf tot ver buiten Grimbergen is precies omdat het als vertegenwoordiger van Götz in België geregeld hedendaagse designpoppen tentoonstelt', vertelt Marianne De Vidts. 'De vzw 't Hoff te Spieghel stelde vijf jaar geleden het werk tentoon van de toen nog onbekende Britse poppenontwerper Philip Heath. Deze begaafde ontwerper is thans één van 's werelds grootste poppenkunstenaars. Het origineel werk in porselein is uiteraard

in handen van verzamelaars. Zijn poppen worden echter ook in beperkte oplages in vinyl op de markt gebracht door de Duitse poppenfabrikant Götz, die een twaalftal internationale kunstenaars onder contract heeft.'

Sashapoppen

'Op de retrospectieve tentoonstelling in het Mechelse Speelgoedmuseum kun je duidelijk de evolutie zien in het werk van topartiest Philip Heath. Vooral de ontwerpen die hij maakt van jongens getuigen van een enorme fijngevoeligheid. De homoseksualiteit van de kunstenaar is daar ongetwijfeld niet vreemd aan', aldus Marianne De Vidts. In 1965 bracht de firma Götz in samenwerking met de

Het Spiegelhof in Grimbergen is uitgegroeid tot hét centrum van de artistieke poppen in Vlaanderen

artieste Sasha Morgenthaler haar eerste designpop op de markt. Aan de in serie gemaakte poppen werden inder tijd al hoge eisen gesteld. Tussen 1986 en 1994 werd de productie ervan stopgezet. Eind 1994 tekende de firma een contract met de erfgenamen en bracht een nieuwe generatie Sasha-poppen op de markt. In het Speelgoedmuseum in Mechelen wordt niet alleen die nieuwe collectie getoond, maar ook de verschillende oude exemplaren die in het bezit zijn van het museum.

Kerststal

Marianne De Vidts verklaapt nog dat de Spiegelhofhoeve dit jaar als voor-

Werk van Philip Heath

beeld dient voor de kerststal in de abdijkerk van Grimbergen. De abdij beeldt trouwens al vele jaren al dan niet beschermde monumenten van de gemeente uit als kerststal. 'In de kerststal zullen levensechte poppenkinderen de pasgeboren Jezus komen begroeten: Indianen uit het Andesgebied, meisjes uit het Oosten, zwarte kinderen uit Afrika en bewoners van Japan, China en Alaska. Met deze artistieke poppen uit alle windstreken willen we een nieuwe, wereldwijde dimensie geven aan het kerstgebeuren.'

Gerard Hautekeur

Voor meer informatie over de tentoonstelling in Mechelen en het bezoek van Sinterklaas tijdens de laatste twee weekends van november: Speelgoedmuseum, Nekkerspoel 21, 2800 Mechelen, tel. 015-55.70.55 of bij het Spiegelhof, Hof ter Weerdestraat 95, 1850 Grimbergen, tel. 02-269.90.01

Taal als ideaal

Toen ik in mijn laatste jaar aan de Universiteit van Wisconsin studeerde, volgde ik een cursus middeleeuwse geschiedenis. Op een mooie dag zei de professor, een eerbiedwaardige geleerde voor wie ik erg veel bewondering had, droogweg: 'als je een echt intellectueel leven ambieert, dan moet je natuurlijk de Franse en de Duitse taal beheersen. Deze niet bepaald politiek correcte uitspraak wilde niet meer uit mijn hoofd, al kon ik onmogelijk vermoeden dat ze ook mijn toekomst zou bepalen. Duits en Frans kennen werd mijn ideaal. Voor een naïeve jongen uit de Midwest die nog nooit een voet in Europa had gezet, leek dit ideaal extravagant, om niet te zeggen absurd. Desalniettemin pikte ik een paar weken later een Duitse grammatica op en begon te lezen.

Transatlantisch gependel

Al snel bleek dat ik nooit snel genoeg vorderingen zou maken, tenzij ik echt naar Duitsland ging. En zo begon een vrij chaotische periode van tien jaar transatlantisch gependel: ik studeerde rechten in de VS terwijl ik zo vaak mogelijk naar Europa kwam. In de jaren tachtig verbleef ik onder meer in Berlijn, Hannover, Hamburg en Bremen waar ik – o ironie – heel wat tijd doorbracht in het *Institut Français*.

Aan het einde van het decennium had ik mijn diploma rechten op zak én sprak ik vloeiend Duits. Nu moest ik

kiezen: een carrière als advocaat in de VS of een onbekende toekomst in Europa. Het lot besliste en deze keer in de gestalte van een bijzondere Belgische vrouw.

WH Auden zegt, 'between the chances, choose the odd', en dus stond ik op een morgen aan de voordeur van die bijzondere vrouw in Sint-Genesius-Rode met twee koffers en een paar dozen met boeken. Sindsdien woon ik hier als 'resident alien' en werk ik thuis als vertaler.

Aangename omgeving

Vertalen is de perfecte job voor 'teleworking' of thuiswerk. Al wat je nodig hebt is telefoon, fax, modem en een computer. Thuis werken als freelancer biedt heel wat voordelen: geen files, geen baas, geen 'kantoor-

'Between the chances, choose the odd'

cultuur' en je kiest je eigen uren. Je hebt veel meer vrijheid dan een bediende maar je moet je werk wel echt graag doen want niemand zit achter je aan als je eens geen zin hebt. Voor mij is dat nooit een probleem geweest omdat ik van mijn werk houd.

Ik woon en werk graag in een aangename omgeving en wat dat betreft is Sint-Genesius-Rode perfect. Ik beschik over een bureau 'with a view',

vanuit het raam zie ik de bladeren vlamvend rood en geel worden in de herfst en in de lente is er telkens weer die magische week waarin de natuur losbarst in een zee van groen. De sterke internationale aanwezigheid en de vriendelijke inwoners maken bovendien dat je je hier snel thuisvoelt.

'Double Dutch'

Tijdens mijn eerste jaren in België heb ik het grootste deel van mijn tijd besteed aan het leren van en het werken met de Franse taal, om zo uiteindelijk mijn lang gekoesterd ideaal te verwezenlijken. Maar al snel daarna begon ik Nederlands te leren. Toen vorig jaar het politiek vuurwerk in België losbarstte, ging ik de gebeurtenissen van dichtbij volgen in wat ik de meest informatieve en onderzoekende media vind: TerZake, Humo en De Morgen, een dagblad waarvan het lezen deel uitmaakt van mijn dagelijkse routine.

Het liefst vertaal ik nu uit het Nederlands en hoewel ik het momenteel goed kan lezen en begrijpen, was mijn kennis tot voor kort overwegend passief. Daarom heb ik mij in september ingeschreven in de GLTT-school in Rode waar ik mij, onder de welwillende blik van onze uitstekende lerares, uitsloof om geen 'double Dutch' te praten. Een van de problemen van de Engelstaligen die hier Nederlands willen leren, is dat zoveel Vlamingen zo goed Engels spreken zodat je voor je het weet weer Engels praat. Ik hoop dat ik daar tegen volgend jaar aan kan weerstaan!

John Blazek

A lucky man in Sint-Genesius-Rode

During the 1980's, the American John Blazek began taking every possible occasion to interrupt his law studies in the USA and live in Europe, intent upon realising his dream of learning several European languages. Gradually, he began feeling more at home on this side of the Atlantic, and the die was cast when, at the end of the decade, fate introduced him to an extraordinary Belgian woman from Kortrijk who has been his partner ever since. He cheerfully abandoned plans for a law career in the States, and since that time they have lived together in Sint-Genesius-Rode, where he works at home as a freelance translator. He loves his work, because foreign languages are his passion, but he also appreciates the freedom which comes with being an independent professional. Rode, with its magnificent Zoniënwood, offers a perfect setting for 'teleworking'. He began learning Dutch several years ago, and is currently taking a course 6 hours a week to improve his speaking ability.